

гії. Людина не є істотою пасивною, котра виживає у хаосі випадковостей. Людина є творчою істотою і постійно творить дійсність, щоб її прожити. Що ти називаєш життям?

Відрізок існування поміж народженням і смертю.

— Сумно чути це від тебе.

Пробач, я трохи зважую на той факт, що цей текст буде ще хтось читати, окрім мене самого, тому позиціоную себе з ширшим загалом.

— Я власне про це і мовлю. Люди тільки те і роблять, що позиціонують себе як середньоарифметичну особу. Життя — це творчість! І не має жодного відрізка поміж чимось. Є постійний процес. Смерть і народження є одним — це як день і ніч на Землі. Життя триває! Твоя передача на ТВ так само називається. Теж скажеш — випадковість? Ти сам твориш власне життя, і все, що ти у ньому переживаєш, і є змістом твого буття. Буття є досвідом душі, котра ні на мить не розділена з абсолютом і по використанні потенціалу твого фізичного тіла (смерть) змінює його на інше або залишається вільною в Абсолюті. Все ж тобі визначати, яку подальшу перспективу обирати. Тому життя твоє не може залежати ні від кого і ні від чого, тут все тобою створене чи притягнене (читай: творене), а для чого? Щоб пережити його емоційно. Мова душі є емоція, так як мова тіла — жест, рух. Ти є триединою істотою, котра складається з Душі, Розуму, Тіла. Розум тут означає свідомість, а не просто процес думання. Думання є процесом лінійним, а свідомість

голографічним. Душа має доступ до усього божественного досвіду, бо і є частиною цілого — БОГА. А тіло має доступ до всього кліткового досвіду усіх вас, людей як одного цілого виду. Тільки вдумайся, ти несеш генетичний код і кліткову пам'ять фізичних тіл усіх батьків батьків, що тебе породили. Тому зрозуміло, що всі люди є рідними істотами. Тепер збагни, що душі, котрі практикують у ваших тілах, теж є одним, звідси неважко побачити, що СВІДОМІСТЬ є ознакою ОСОБИСТОСТІ. І чим тісніший процес взаємодії душі й тіла з розумом, тим інтенсивнішим і об'ємнішим є процес розвитку особистості, іншими словами, осягнення Новими Рівнями Свідомості. Кожен Новий Рівень Свідомості ініціює вищий рівень взаємодії твоєї триединої істоти з Всесвітом, внаслідок чого ти створюєш не тільки оточуючий Світ та об'єкти, але й себе коханого. То що ж таке життя?

Процес творення. Не існування, а творення! Я завжди це відчував, лиш не відразу здогадався у цьому пересвідчитись.

— Скажи прямо — я завжди це знаю.

Знаю?

— Очевидячки, адже ти про це згадав. Згадатись і згадати є одним і тим самим процесом, от лиш присутність поняття часу розділяє сам зміст. Люди придумали час, бо так легше орієнтуватися у просторі. Так-так, у просторі, бо час і є простором. Ви ж досі визначаєте відгаль часом, наприклад, до Москви вісім годин потягом, а до Львова дванад-

цять, у той же час машиною шість, а то й п'ять. І так про все інше, в тому числі про досвід, багатство, технології, життя. Насправді ж часу як такого не існує, є просто мить як константа, як промінь проектора, і в ній проявляється все творене.

Ось чому основний закон театру — ТУТ І ЗАРАЗ!

— Основний закон БУТТЯ! Театр — це модель Буття у вашому вимірі. Театр — це інструмент, яким ти пізнаєш природу творення. «Територія Творення, Метод Креативної Імпровізації». Хто тобі підказав таку назву?

Якось сама напросилася.

— Напросилася? Може, це ти напросився? Сказано: хто стукатиме, тому відчинять. Пам'ятаєш, як ти мучився з назвою? І чим більше вслухався, тим точніше розумів суть процесу. Продовжуй вслухатися у цю назву, там ще дуже багато запаковано такого, що тобі неодмінно треба буде пізнати. Однак ми відхиляємося від питання: **ЩО Є ГОЛОВНИМ У ПРОЦЕСІ ТВОРЕННЯ?**

Я думаю, це — ВЗАЄМОДІЯ.

— Ну от бачиш! Таки не даремно ти взявся за цю справу. Саме ВЗАЄМОДІЯ!

Розглянемо ближче цю цяцю. Якщо міркувати таким чином: Абсолют, по-вашому — БОГ, — є усім суцям, можливим і неможливим, то виникає розуміння, що все, що твориться, створене і все, що буде коли-небудь створене, насправді вже є. Воно Є!

Питання лиш за процесом проявлення цього існуючого і за тим, хто цей процес ініціює! За взаємодією. Ще паралель — знання. Ти можеш їх у когось почерпнути, а можеш і сам допетрати. Це буде взаємодією твоєї особистості і Всесвіту. Взаємодія має два чіткі канали усвідомлення: це практика (проба) і аналіз. Те і те є процесами творення.

Активна і пасивна зони?

— Ти правильно організував робочий простір у майстер-класі «Територія Творення. Метод Креативної Імпровізації», означивши Активною Зоною простір для фізичного пізнання дією і Пасивною Зоною — простір аналізу. Хоча це всього лиш умовність, котра допомагає тобі структурувати процес пізнання Творення. Взаємодія цих двох просторів відкриває розуміння не тільки нелінійності процесів Творення, а й поняття твору як речі доконаної, котру автор вишукує, вислуховує і витворює єдино миттєво Тут і Зараз.

Отже, будь-який твір апіорі вже доконаний і тільки чекає свого автора?

— Скажу більше: будь-який твір має незчислимі варіації власної досконалості, тому він називається твором, бо має в собі безмежжя реалізацій, а не лише свідчення якогось одного досвіду. Так само як і людина є твором неодноможливим і не одночасовопросторовим — у цьому суть природи Голограм. Тепер ти краще розумієш, що Територія Творення не є обмеженою Простором, Часом і Можливістю?

Так, я це відчуваю увесь час, просто не все відразу можна викласти, як ти висловився, на «робочому столі компа». У моєму розумінні Територія Творення не є в площині якогось окресленого фізичною релією простору. Територія Творення є Абсолютом. Чим же тоді є сам процес творення людиною твору, чому ми творимо і навіщо?

— *Творення твору є актом пізнання Людини себе як досвід Божественної Суті. Бог пізнаваний лише і тільки у процесі творення. Бог сам є творенням. Тепер ти розумієш, що «Територія Творення» — є БОГ, а «Метод Креативної Імпровізації» — це процес Його реальності. Бог є тому, що він творить, і творить в тому числі й тобою, бо творячи, ти і є Богом. Людина і Бог ніколи не були розділені. «Сотворена по образу й за подобою» — значить продовження Бога. Суть Мистецтва, як і суть митця, не просто пред'являти світу Твір, а пізнавати Себе у творенні творів.*

Чи могли б ми детальніше пороздивлятися варіативність природи твору?

— *Варіативність — суть свободи митця як творця. Ти маєш можливість вибору не лише у власному житті, а й у творенні мистецьких творів. Мистецтво завше було і буде територією можливого. А без варіантності перспектив цього не відбувалося б. Варіативність є СВОБОДОЮ.*

Але ми бачимо, що будь-який твір має свою неповторність, і якщо це високохудожній твір, то ми кажемо про нього як про твір доконаний, тобто, як

про такий, що нічого в ньому змінити не можна, і називаємо цю якість — Стан Золотої Пропорції.

— *І ти думаєш, що це одна-єдина варіація? Не видався би Світ тоді занадто примітивним і нудним?*

Так... Навіть страшно подумати, яким він міг бути у єдиної варіативності речей. Думаю, це в природі диктаторів і жорстких релігій — визначати дійсність як єдино можливу.

Як протікає сам процес творення? Ти так і не відповів на це питання.

— *Не просто відповісти одним чи двома реченнями про такий об'ємний процес, слід визначити складові, а їх чимало. Однак питання до тебе: що творить сам процес?*

Якщо ми погоджуємося на те, що Людина є істотою, котра об'єднує в собі тріумвірат Душа—Розум—Тіло, то ця трійця і творить.

— *Ну ти й викрутився! Однак ти близько до істини. Давай розглянемо таку модель взаємодії; Душа чує в Хаосі зерно твору, а саме перспективу варіанта, і тут розум підключає всі знання і логіку поведінки, що їх реалізує фізичне тіло в просторі й часі, Душа переживає досвід твореного емоційно, пізнаючи свою сутність, тим самим згадуючи свою одвічну природу. Трійця виходить на новий Рівень Свідомості, і на черзі такий процес, і в результаті — нове пізнання і присутність нового твору.*

Так просто? Аж не віриться! Тому Свята Трійця є Божественною суттю? Отже, ми маємо ту ж природу, що і Бог.

— «Хіба не казав вам, що ви є богами?»... Просто — не значить примітивно. Все геніальне є простим у суті своїй.

Невже це єдиний правильний варіант?

— Це природа людини, її елементарна суть.

Тепер мені хочеться пересвідчитись у власних здогадах стосовно режисера-диктатора як інстанції, що ініціює обмеженість у творчості. Чи, може, я помиляюся?

— Тут не важко помилитися, коли процес творення визначити як некерований процес. Творення, якщо воно не є свідомим актом, ми про це вже говорили вище, губить зміст, бо стає простим віддзеркаленням хаосу. Хаос — є вищим порядком у момент свідомої взаємодії з ним творця, тоді відбувається Божественна Літургія, і Хаос перетворюється у Порядок, котрий і є Твором. Режисер-диктатор, як ти це називаєш, є тим, хто диктує не просто варіант, а протікання процесу, бо він є автором-організатором театрального твору у постановочному театрі. В такому театрі інші процеси малоефективні, бо це є Рівень Свідомості усього колективу.

Однак це не значить, що неможливий якийсь інший варіант театральної організації, в якій процеси творення є іншими. Будь ласка, шукайте і віднайдете, важливо усвідомлювати, що шукаєш. Якщо тобі

вдається організувати процес творчого розвитку особистості на Театрі, то так чи інакше ти станеш перед реальністю вибору — яким чином провадити процес творення. Стати єдиноначалом процесу і тим самим позиціонувати себе як диктатор, чи знайти інший варіант, де кожен з учасників процесу міг би мати свою неповторну реалізацію, долучаючись до спільного творення твору? Тут все одно роль режисера як організатора задуманого буде відповідальною і визначальною, бо режисер і є ВИЗНАЧАЛЬНИКОМ ПЕРСПЕКТИВИ ТВОРУ.

І в спільноті однодумців, що творять Твір, так чи інакше викреслиться особистість, котра візьме на себе найбільшу відповідальність, бо не зробити цього вона просто не зможе, оскільки її Рівень Свідомості визначає її Буття яко ЛІДЕРА. Лідер — це ідейний організуючий реалізатор перспективи усього колективу. Дуже часто сам колектив народжує Лідера як найвищу вібрацію персони, котра засвідчує про Загальний Рівень Свідомості Колективу. Такий процес є органічним, і такі колективи живуть органічно. Варіант захоплення території Колективної Свідомості особистістю Режисера-Диктатора не є однозначно негативним, трапляється, що колектив не сформований і тримається на персональних поняттях вигідності, тобто, низького Рівня Свідомості. Недарма люди кажуть: який народ, такий і правитель. Свідомість визначає буття. Іншими словами: «Кожному своє», як би це прикро не асоціювалося. Питання життя є питанням творчим. Якщо ти не твориш — ти не живеш, ти просто спиш. Пробуй дивитися на Світ і людину в ньому не прямолінійно, кожен на шляху пізнання є непередбачливим, і ніч несподівано стає днем.

Я розумію тебе, мені бракує усвідомлення тривання любові в кожному творі, в тому числі і Людині. Мені простіше висловити претензію, самому не будучи в тій якості, яку я вимагаю у співрозмовника.

— Просто в яблучко...

Я часто помічаю, що, проводячи роботу зі студійцями, я тримаю певний рівень свідомості, до якого присутні, підключаючись, об'єднуються у спільну енергетичну вібрацію. Тоді їхня природа стає подібною, і вони народжують частіше більше точних творів.

— Коли організатор творчого процесу чи просто ведучий бесіди триває у контакті з присутніми і водночас проникає у суть питання чи теми, він вибіровується, якщо так можна висловитись. Його свідомість виструнчується у відповідність каналу інформації, з якого черпає ведучий суть мовленого. Ця вібрація випромінюється навкруги, заповнюючи усі рівні простору, від фізичного до ментального. У взаємодії з подібним випроміненням кожного з присутніх народжуються конфліктні зіткнення хвиль, дифракції, які, засвідчуючи миттєві пробудження індивідуальної свідомості, організують спільну колективну свідомість у загальний процес пізнання, при якому як ведучий, так і кожен ведений самостійно підключається до різних джерел інформації, в результаті чого виструнчується голографічне поле духовного єднання, в якому відкривається суть пізнаваного. «Де двоє чи троє зберуться в ім'я моє, там Я прибуду»: сходження Святого Духа є об'єднанням з Абсолютом. Чим вищий Рівень Свідомості

Організатора процесу, тим густішим стає процес Сходження. Слід уточнити, що природа Сходження Святого Духа є однаково реальною для всіх присутніх. За цим і відбувається процес пізнання, а не навчання. Нікого не можна навчити, можна лише створити обставини, за яких можливим стає пізнання, а в контексті нашої розмови — пригадування своєї одвічної природи — Творця. Тому Учитель багатий Рівнем Свідомості учня. Чим вищий Рівень Свідомості Учня, тим тонша вібрація голограми поля, тим глибше проникнення, тим багатший врожай пізнаваного, тим реальнішою є Божественна Присутність.

Коли це відбувається, то опісля заняття в мене відчуття очищення. Неперевершене відчуття...

ВІЛЬНА ЗОНА

Слав. Ко-Ко

ДУША МОЯ ЗІ ШРАМОМ НА КОЛІНІ
(Сучасна казка)

Казкові персонажі:

ГРІШНИК, тобто я — казкар Слав. Ко-Ко

ЧОРНИЙ АНГЕЛ

ГУЗМАНІЯ-ІЯ

ІЙСО

ІЯ вагітна

ОПУНЦІЯ

СУСІДКА

СЕР ТОББІ

ФІРСЯ

БІЛИЙ АНГЕЛ

можливо, одна актриса

Казкове освітлення, — як у чарівному дитячому мультику, — підкреслює рідкісну охайність мого дачного подвір'я. Квіти, Соняхи, допотопне крісло-гойдалка під старою Грушею і поруч калібри з кімнатними Квітами й цитрусовими Деревами, вкритими плодами.

На тлі цих казково барвистих декорацій вульгарним дисонансом лунає ревище машини, а відтак жалібно собаче скавуління і пронизливий чоловічий крик: «Сер Тоббі! Ні-і! Песику мій, що вони з тобою зробили?» Трохи згодом лунає п'яний голос: «Ззаду зайдеш, Колян, з кущів. Почекай, хай зарис собака. І в груди, і в живіт, і в печінку — марш!»

ГРІШНИК (*з'являється серед Квітів у своїй казково оригінальній вітровці і модних джинсах, зупинившись, ретельно обмацує груди, розглядає одяг. Бубонить сам до себе*). Дивно, п'ять ножових ран, а жодних слідів... (*Знімає вітровку, прискіпливо розглядає.*) Ні тобі крові, ні дірок — вір після цього дурним американським фільмам... (*І раптом сахнувся й дурнувато закліпав очима: глядачі перед ним?! Отямившись, люто кричить за куліси.*) Гей бандюги, ви що, і на смерті моїй робите гешефт? І по чому ж квиточки? (*Рішуче ступає кілька кроків до рампи, довго вдивляється в обличчя найближчих глядачів: звичайнісінькі земні люди. Врешті каже стримано.*) Не знаю, чи ви справжні, чи я вже так отруєний театром, що й після смерті... тобто в цьому дивному сні без вас... без глядачів не можу... Але якщо ви тут і, певно, потратилися, то спробую вас трошки розвеселити. Мене вбили кілька секунд тому. Отакий гумор, даруйте на слові. Чому вбили? Та як завжди на Землі: жінки, гроші, мафія — нічого оригінального. (*Базикає казна-що, а сам пробує зрозуміти, що його мучить — думка важлива чи давно забуті спогади?*) А це мій улюблений куток серед Квітів. О, відразу мушу зізнатися: я не зовсім нормальний чувак. Деревя мене люблять, Квіти розуміють з півслова, Бджоли ніколи не кусали, хоч я мав різні пригоди з ними, Птахи співають мені пісень на замовлення, кращими друзями були Кішка Фірся, тер'єр сер Тоббі з подвоєною літерою «б», Йісо-королева білих Мишей... А з людьми — напруг. В останній своїй повісті «Чорне озеро» я подаю назви всіх представників тваринного й рослинного світу з великої літери, і зараз теж підсвідомо величаю їх... А людей — ні! Слова «людина, люди, народ» — все з маленької. І, виходить, що я

мимоволі протиставляю людей усьому живому на світі, і жодного позитивного героя, уявляєте?.. Перші дві глави повісті давав читати знайомим — хо-хо, такий рейвах зчинили. Що ж ти, кажуть, вінець Господнього творіння ставиш нижче за всі примітивні форми життя? А що той ВІНЕЦЬ веде до згуби все живе на світі... Ай, що там казати! (*Бере лійку й поливає Троянди.*) Батько нас покинув, коли мені було два роки, й ніколи більше не з'являвся. Мама запила з горя, а далі знайшла собі якогось п'яного мачо, і вже удвох не просихали. Тітка Настя, батькова сестра, не витримала й забрала мене до себе. А через якийсь час моя нещасна мама не придумала нічого кращого, як припертися вночі зі своїм п'яним мачо і... Тітчине пенсія лежала на столі... Я спав у сусідній кімнаті, коли мачо душив тітку подушкою. Сіли обоє — мама і мачо. А мене вулиця обласкала, банда пригріла, колонія суворого режиму довершила виховання. Хоч ні, книги теж зіграли свою історичну роль у формуванні майбутнього писа-менника. (*І без паузи.*) О, коли це я виставив кадібки з моїми нещасними дівчатками — Опунцією бразильською і шляхетною панною Гузманією? Обидві бідолашки засохли, поки я великі бакси халтуряв, мав надію, що оклигають, але, бачу, навряд. Панночки мої любі, де тепер блукають ваші тендітні душі? І чи зможете ви колись простити вашого пришелепуватого писа-менника?

Серед Квітів задзвеніли казковим сміхом дівочі голоси і начебто навіть лик жіночий проявився в оточенні квітучих Соняхів, але, може, то тільки Грішник той лик пречудовий уздрів. Стоїть, дурнувато всміхаючись, аж поки не долинуло з куштів біля альтанки смішне котяче фиркання, а відтак і голосне нявчання.

Фірся? *(Хотів було вже кинутися в той бік, та що це? В кінці городу лунає знайомий собачий гавкіт.)* Сер Тоббі! Це ти, це твій голос, я впізнав! *(Шукає серед Квітів.)* Гей, браття і сестри, де ви?.. *(Схаменувшись, зупиняється)* Ну чого ви мене дражните? Добре хоч Ійсо поводить, як справжня королева — загинула смертю хоробрих і... *(Завмирає на півслові.)* Ійсо? Невже це ти, моя дорога Мишко? *(Обережно виймає з-за пазухи білу Мишку.)* Привіт! Оце так сон... Лагідна моя, чистюля дороженька, ти ще красивіша, аніж при житті була... *(Сагжає Ійсо собі на голову, кличе.)* Сер Тоббі, Фірся, ну, давайте вже і ви з'являйтеся, раз такий сон фантастичний. Мене вже ніщо не здивує, не бійтеся. Сер Тоббі, ще й десяти хвилин не минуло, як я тебе похочав. Чи я не бачив, що від тебе зосталося, чи сам своїми руками не витягав тебе з-під машини? Сміливіше, сер Тоббі! Фірся, а ти чого соромишся? Ну, облізла шерсть від тої дурної отрути, велике діло! Давайте, братці, виходьте, ось красуня Гузманія, наче жива, ось колюча наша радість Опунція, а ось Ійсо неповторна. Давайте, хоч трошки побудемо всі разом! Сер Тоббі, Фірся! Ми чекаємо. Виходьте, ну, сміливіше!

У відповідь серед Квітів — радісні дівочі зойки.

ДІВОЧІ ЗОЙКИ *(мабуть-що, по радіомережі)*. Це він! Він тут, погляньте! Бачиш його, бачиш? Ой, хочу до нього на коліна! А я — за пазуху! А я — на руки! А я нині така набрана, сестриці... Гей дівчата, не фантазуйте! Він говорить про нас, а насправді думає про свою Іечку севастопольську! Не може бути! Ганьба! На кого він нас проміняв! А давайте

влаштуємо їм свіданку до сніданку! Це неможливо! Ія ще на тому березі. Так, так, вона там, на морі. Ой, велике діло! Ну, дівоньки, хто хоче зіграти роль коханої і ненаглядної Іі? Я! Я! Я! Добре, хай буде Гузманія. Гузманія, Гузманія! Тримай мікрофон! Візьми мої джинси, Гузманіє! А мої цицьки, хи-хи!

Райський сміх.

ГРІШНИК *(до глядачів)*. Ви чули? Чули? Це голоси моїх жартівниць — Фірся, Гузманія, Опунція, Ійсо. Ійсо? Вона ж тут була... *(Обмацує голову, шукає за пазухою.)* Нема. Значить, то душа її до нас щойно завітала...

МАНІРНИЙ ГОЛОС ІІ-ГУЗМАНІЇ: Простите, пожалуйста, можна вас на минутку?

ГРІШНИК. Ія? Це вона, це її голос! *(Кличе.)* Ія! Іечко, де ти? *(До глядачів.)* Саме так вона зупинила мене в Севастополі, де я відпочивав: «Ради Бога, извините!»

ІЯ-ГУЗМАНІЯ *(зринає серед Квітів у казково красивому наряді, верхня частина якого імітує червоно-зелену Квітку Гузманію, і з мікрофоном у руках)*. Ради Бога, извините! Можна вас на минутку? Скажите, как вы относитесь к нашему Президенту? Украинскому...

ГРІШНИК *(до глядачів)*. Телекамера. І воно з репортером і рельєфними цицьками без ліфчика: зеленооке, струноньке, молодоньке. *(До Іі.)* А як він ставиться до мене, Президент? Український? *(До глядачів.)* Розгубилося, бідолашне, кліпає очима. Відчуваю раптовий трем в царині шлунка і роблю фатальну дурницю: в самісінькому центрі міста руских моряков спокушаю дівку найпекучішою на-

шою бідною. *(До Ії.)* Ах україночко, ти мови рідної не поніме? Що?! Ці два зелені озерця, коси русьві, брівки, як намальовані, гордий стан — все це не наше, не українське? Ну, тоді даруй, козачко, я — китайський імператор! *(І склавши руки «по-китайськи», смішно вклоняється.)*

Ія заходиться дзвінким сміхом.

Ваш чарівний сміх, шановна панно, свідчить... кгм, даруйте, не знаю вашого імені...

ІЯ: І-я.

ГРІШНИК: І — я? Ні, я Кость Костьович, тобто Слав. Ко-Ко.

ІЯ: Слав. Ко-Ко? Той самий?

ГРІШНИК *(на камеру, тобто до зали — достойно і не без душевного болю)*. А щодо Президента і всієї цієї, гм, колотнечі навколо нього, то я вам так скажу: біда. Біда не з Президентом і його командою — біда з нами. Послав нам Господь нарешті нормальну владу, здібних, красивих людей, — а ми замість того, щоб об'єднатися і творити рідну державу, ганебні чвари затіяли... *(До найближчих глядачів.)* О, я добре знав, що і як треба казати, аби сюжет вийшов в ефір і при цьому нікого не образив — ні наших полум'яних патріотів, ні моїх нових знайомих з президентської команди...

ІЯ: Ну, якщо ви такий свідомий українець, Костю Костьовичу, то, може, пригадаєте мій улюблений вірш Павла Тичини — «Панна Інна»?

Грیشник заклад із роззяпленим ротом, бо таки було від чого.

Ну, будь ласка, Костю Костьовичу! Цей гені-

альний вірш Тичини для мене, він... він як порятунок серед пустелі яничарської. Чому так не цінуємо своїх геніїв, чому дозволяємо диявольським покручам безкарно поганити наш довірливий і хазяйновитий народ — «Усіх яблук не з'їм, але понадкусю»?..

ГРІШНИК: Дорогі співвітчизники! Можна сперечатися, хто більше любить Україну — східняки, західняки чи сусідні народи. Але коли ти маєш себе за поміркованого націоналіста, а тут раптом з'являється гарненька дівчина і стріляє тобі в самісіньке серце подібними словами, який може бути президент, яка політика, прошу вас? Маму рідну забуваєш, тата рідного, і, щоб не задихнутися від передчуття чогось високого й патріотичного, вкотре вже у своєму житті починаєш стиха промовляти унікальну молитву україномовного більш-менш освіченого населення:

О, панно Інно, панно Інно!
Я — сам. Вікно. Сніги...
Сестру я Вашу так любив —
Дитинно, злотоцінно.
Любив? — Давно. Цвіли луги...
О, панно Інно, панно Інно,
Любові усміх цвітне раз — ще й тлінно.
Сніги, сніги, сніги...

Я Ваші очі пам'ятаю,
Як музику, як спів.
Зимовий вечір. Тиша. Ми.
Я Вам чужий — я знаю.
А хтось кричить: ти рідну стрів!
І раптом — небо... шепіт гаю...

О ні, то очі Ваші. — Я ридаю.
Сестра чи Ви? — Любив.

Ія палко обнімає Грішника, цілує і... зникає серед Квітів.

ГРІШНИК. Іечко, де ти? Куди вона зникла?.. Ай, ну правильно все — то спогади мої найдорожчі стали реальним видивом. Бо справжня Ія на Чорному морі, не сьогодні-завтра сина мені народить. *(Розвертає стареньке крісло-гойдалку, сідає.)* Фу, серце зайшлося, як у живого... Мушу вам сказати, відколи я купив цю дачу, жодного разу не саджав ні Картоплі, ні Помідорів — скрізь лише Квіти, Соняхи, Мальви... Стоп, розвиднілося мені! Ну, правильно, я весь час оце базікаю з вами, а сам намагаюся зрозуміти просту істину: якщо тіло моє там, біля хвіртки, то що це за мара теревенить з вами моїм голосом? *(Легве тамуючи радість від грандіозного відкриття, каже до найближчих глядачів.)* Здається, я вже десь це розповідав. Коли ми з Девіком-постановником моїх п'єс, підписували угоду з Зоряногорською атомною на 50 тисяч \$ США, я несподівано ляпнув: «Теперка знаю ціну душі своєї: 25 тисяч \$ США мінус податки». А Девік, мудрий іудей, з яким я чесно ділився заробленими баксами, так само без посмішки: «Костю Костьовичу, побійся Бога! Хіба можна стати таким видатним театральним діячем, як ти, і зберегти душу?»

Отоді я, прошу панства, вперше за багато років зацікавився від здивування: це я — бездушний?.. Але тепер, зараз, люди добрі, ви розумієте, що сталося?! *(Вибухає злорадним сміхом і, як негоризаний, репетує на весь голос.)* Виходить, зберіг я душу, га? Бо тіло моє отам, біля воріт, вам не видно, а тут... *(Ра-*

дісно обмацує себе.) А може, це мені тільки сниться, що, незважаючи на всі мої шахери-махери, я зберіг душу і тепер вона спілкується з вами, уявними глядача... Стоп, шрам на коліні! *(Хутко закочує штанину.)* Ось він, голубчик, ха-ха!.. *(Перевішивши погких трохи заспокоюється.)* Отже: не буду хвалитися, що душа моя велика й благородна, але те, що вона має шрам на коліні — прошу!

Ходить поміж глядачами, показує шрам, жартує з дівчатами, хоче поцілувати руку якійсь старшій пані, але та злякано сахається. Ображено низавши плечима, каже їй стримано.

ГРІШНИК. Живих треба боятися, ласкава пані, живих! *(Вертається на сцену, бере знічев'я лійку й поливає Гузманію.)* Панно Гузманіє, шляхетна полько, невже ви не воскреснете? Мені подарували вас на фестивалі в Кракові. Старенька зморщена пані прошепелявила: «Нех пан добже пильнує ту Кв'ятку, бо в трудней хвілі поратує пану жице». Гм! Не врятувала мені життя ваша Квітка, ласкава пані, пшепрашам. О-йой, Тату Лимоне, хіба ж можна так багато плодів на одній гілці! *(Підніма якийсь прутик і підпирає гілку Лимона. Раптом завмирає.)* Хо! Людоньки, виходить, моя душа зі шрамом на коліні може не просто варнякати-патякати, а ще й якесь добре діло зробити?

Крутить головою увсебіч і не бачить, як за його спиною зринає стовп яскравого світла. Озирається. Не відчуває жодного страху. За кілька метрів від нього — Чорний Ангел: довгий чорний хітон, казкові кучері і суворе обличчя.

ГРІШНИК *(щасливо)*. Хто ви? І чому мені так радісно стало, наче я брата рідного стрів?

Якась незвідана сила манить Грішника до Нього, ступає крок, другий. Не може відірвати очей від Його пречудового обличчя...

ГРІШНИК. Ія? Ні, це не ти... Зачіска хіба що твоя, але... Перепрошую, ви, пане, мужчина чи жінка?

Відповів йому знаменитою посмішкою Мони Лізи. Стоять, розглядаючи один одного. Врешті лунає голос Його:

ЧОРНИЙ АНГЕЛ. Роздягайся.

ГРІШНИК. Навіщо?

Усмішка зникла з Його обличчя.

А-а, я зрозумів: ви, пане, — Чорний Ангел? І вам до- ручено доставити до пекла мою грішну душу, так би мовити, в голому вигляді? ОК, так би й сказали, а то мовчите з таким пафосом, наче Героя України вручати будете. *(Починає розстібати сорочку і, не подумавши, ляпає.)* Не образитесь, Божий Послан- цю, якщо я спитаю про щось?

ЧОРНИЙ АНГЕЛ. Хто підказав тобі звертатися до мене цими словами — «Божий Посланцю»?

ГРІШНИК *(легковажно)*. Внутрішній голос!

ЧОРНИЙ АНГЕЛ. «Внутрішній»? Гм!.. *(Він наче замислився на мить. А відтак окинув Грішника ін- шим, мало не привітним поглядом, зняв хітон, каз- кову перуку і став звичайною людиною. Майже звичайною...)* Хто чує цей голос, може казати мені «ти». Питай.

ГРІШНИК. Скажіть... ой, скажи, будь ласка, чому всі... Ох, цей твій погляд — фантастика!.. Так от, чо- му всі, кого я любив, так рано і, я б сказав, трагіч- но, покидали мене? Фірся, Кішка сибірська, сер Тоб- бі, Гузманія, Опунція, Йісо, королева білих Мишей...

ЧОРНИЙ АНГЕЛ *(перебиває)*. А мені здалося, що в тебе на голові сиділа біла Мишка.

ГРІШНИК. І мені здалося! Але ж нема *(обмацує себе.)* Нема!..

Прослідкувавши за Його поглядом, Грішник озирнувся й по- бачив серед Квітів чарівну юну красуню у смішному капелюш- ку й яскравій футболці замість плаття.

ГРІШНИК. Хто це?.. О панно загадкова і пре- красна, перепрошую, хто ви?

КРАСУНЯ *(співучим голосом)*. Королева любила французів, голландський сир і міцний сон. Ім'я її — ЙІСО — походить від двох слів: Ія і соня. *(Кружляє навколо Грішника, куйовдить залишки його цупри- ни, сіпає за вухо.)*

ГРІШНИК. Йісо! Яка ж ти красуня...

КРАСУНЯ, або ЙІСО. І ти нічого собі, Ко-Ко. Ши- карний мужчина у розквіті багатьох сексуальних талантів!

ГРІШНИК. Сексуальних?

ЙІСО. Аякже! Всі тутешні дівчата по тобі сох- нуть — Гузманія, Опунція, Фірся, Троянда Кася, Бджола Дзвінка, ну й я, звичайно! Так що майся на бачності — скоро атакувати почнемо!

ГРІШНИК. А де ж це ми навчилася так гарно по- українському балакати?

ЙІСО. Всі вмють по-українському балакати, Ко- Ко, — і Дерева, й Квіти, і Бджоли, і навіть Коти, фу!

ГРІШНИК *(з несподівано вульгарним смішком)*. А русскоязычные животные среди вас имеются?

ЙІСО. Ой Ко-Ко, не треба дурної політики!

ГРІШНИК. Стривай, Йісо, це надто важливо. Не- вже на тому світі всі україномовні...

ЙІСО (перебиває). Який ще «той світ», що за дурня? Ось твоя хата, ось Квіти, ось я...

ГРІШНИК. Але ж тебе з'їла Ворона, а мене вбили!

ЙІСО. Дурня, дурня, дурня! (*Обнімає Грішника і зненацька хапає за те місце, де колись було його грішне знаряддя.*) О-о, все на місці, дівчата! Мрійте! Чекайте! Шаленійте!

ШАЛЕНІ ДІВОЧІ ШЕПОТИ (*як і до того, по радіомережі*). Ах... Ох... Я більше не можу терпіти... А я така набрана, сестриці... О, мрія життя мого — злитися з ним всіма своїми колючками...

Йісо зникає, а ніжні дзвіночки її сміху ще якийсь час лунають серед Квітів.

ГРІШНИК. Неймовірно — всі вони стали людьми!? А сер Тоббі, якого нині на моїх очах?.. (*Задихаючись.*) Божий Посланцю, я... я, коли витягав його з під машини, мало не здурів. І потім з цими розбійниками мафіозними навмисне заївся, бо, між нами, дівчатами, — жити не хотів...

Серед Квітів наче смерч пролетів — хвилювання велике і шепіт, і загадкові неземні звуки. А з-поміж них —

ЖІНОЧИЙ ГОЛОС (*знову ж таки підсилений гучномовцями*). А чого ти вібруєш, Ко-Ко? Слухайно, що скажу тобі я, твій найвірніший друг сер Тоббі. Навіть якщо станеться трансформація, тобто, по-вашому, смерть, ми з тобою все одно зустрінемося ТАМ, в іншому вимірі.

ГРІШНИК. Сер Тоббі? А чому це в тебе жіночий голос? І чому не з'являєшся?

ГОЛОС. Бо мене ще не встигли склеїти, Ко-Ко.

Слухай. Ті двоє, що ти їх послав на Станцію вибивати гроші...

ГРІШНИК (*перебиває*). Так, так, це вони мене вбили, сер Тоббі, я знаю.

Серед Квітів мовби привид якийсь: то зринає, то щезає.

ГОЛОС. Ко-Ко, дорогий мій господарю, з-поміж усіх сучасників тобі було послано рідкісний дар: не просто знання рідної мови, а відчуття найпотаємніших її джерел. А ти, ти, Ко-Ко, почав на цьому гроші заробляти. Наляканий антисанітарним станом вітчизняних тюрем, ти обминаєш гострі сюжети, закриваєш очі на відвертий бандитизм чиновницького класу, не хочеш заїдатися з вищою владою і поступово (*затихаючи*) крок за кроком стаєш продажним халтурником і...

ГРІШНИК (*обхопив голову руками і стиха застогнав*). Чому, ну, чому, Божий Посланцю? Найдорожчі істоти?.. Ну, добре, добре, я розпутник, я бабій, я халтурник — але при чому тут маленька біла Мишка? нещасна Кішка, яку дітлахи привчили до Валер'янки? покручений колючий Кактус? сер Тоббі, помись Тер'єра з Дворнягою — при чому-у?!

ЧОРНИЙ АНГЕЛ. Квітка, Кактус, Кішка, Собака — тобі нема про що більше думати в цю прощальну мить?

ГРІШНИК (*зойкнув*). Прощальну?

ЧОРНИЙ АНГЕЛ. Через півтори хвилини покинеш землю навіки.

Грішник приголомшений цим відкриттям.

ГРІШНИК. А... а дев'ять днів, які душа проводить в рідному домі?

Чорний Ангел здивовано стеноу плечима, мовляв, звідки така неймовірна інформація.

ГРІШНИК. А сорок днів, коли душа з Землею прощається?..

ЧОРНИЙ АНГЕЛ (*стримано*). Півтори хвилини.

ГРІШНИК. А вони — Гузманія, Опунція, сер Тоббі, Фірся, — вони вже ТАМ чи ще ТУТ?

ЧОРНИЙ АНГЕЛ. Знову про них? Людино, у тебе двоє дітей — чому про них не думаєш?

ГРІШНИК. Двоє?! (*Падає і тут же зривається на ноги.*) Божий Посланцю, Ти сказав — двоє дітей?

ЧОРНИЙ АНГЕЛ. Десять хвилин тому Ія народила близнят — хлопчика і дівчинку.

ГРІШНИК. Дівчинку?! (*І знов упав на траву.*) Дівчинку... манюню, сліпеньку ще, але вже через кілька днів мій запах стане для неї... Аякже, мій запах. Ніколи не відчує. Запах тата. І не схопить мене за чуприну ніколи. І мочку вуха мого не буде смоктати. Кисюня моя. І повзати по мені не буде, і смішно сопіти при цьому. Ніколи. А хто ж її на руках підкидатиме до самого неба? Та й на коркошах носитиме? Щебетушечку мою. І хто ж її коломийок весільних співати навчить? А до школи за рученьку ніжну? А важкий наплечник тягати за нею?.. Та й хто ж їй, красуні моїй довгокосій, нашепче, як хлопцям голови дурити, а самій у пастку сердечну не потрапляти? Ой, та кому ж вона заспіває на весіллі своєму «Дякую тобі, тату, що пускав мене гуляти — більше не будеш, не будеш»?!. А-ай! Все життя я мріяв про дівчинку...

ЧОРНИЙ АНГЕЛ. І тому запакував її разом з братиком у приморську глухомань?

Скочивши на ноги, Грішник почав виправдовуватися. Зовсім не думав про те, що каже, якими безглуздими словами засмічує простір навколо — емоції, крик і гупанина кулаками в груди. Тобто «гупанина» не у звуковому плані, а в пластичному, звісно.

ГРІШНИК. Не міг же я до них поїхати без копійки в кишені! Бо я не жебрак, вибачайте, я чесно заробив свої бакси, і всі права на моєму боці. Але часи такі настали, що права — нуль, а бандити — все, і хоч не хоч, а мусив я зв'язатися з цими розбійниками, щоб вибили мої законні гроші...

ЧОРНИЙ АНГЕЛ. Законні?

ГРІШНИК. Ну так, бо ми з Девіком, моїм співавтором, підписали угоду зі Станцією на 50 тисяч доларів! А коли завершили роботу, бухгалтерія почала хімічити, і я змушений був найняти кількох знайомих босяків, щоб налякали... А ті, зарази, видно, вступили в зговір з головним бухгалтером, і замість своїх законних баксів отримав я п'ять ножових ран. Так, звичайно, я зробив дурницю, бо мій спонсор Ярослав Дем'янович Мо... Ні, я не хотів би, щоб тут прозвучало справжнє його прізвище. Назвемо його підпільним прізвиськом ЧОРЛАЙ. Так от, пан ЧОРЛАЙ чітко гарантував п'ятдесят тисяч баксів...

Серед Квітів новий смерч і хвилювання велике, і схвильовані дівочі голоси.

ДІВОЧІ ГОЛОСИ. Не треба про Чорлая! Мовчи про нього! Ні слова про Чорлая! Ах, пізно, дівчата, пізно! Ну, хто його за язик тягнув?

ЧОРНИЙ АНГЕЛ. Чому гарантія підпільного крутія Чорлая, відомого хіба що своїм боягузливим тхорячим характером, важливіша за юридичну угоду? Чому ставиш його на перше місце?

ГРІШНИК. Бо такі люди, як Чорлай, зараз авторитетніші, та ні — сильніші за всі наші угоди, права, юридичні закони... (Замовк, бо...)

...Чорний Ангел якось дивно усміхнувся і вперше за всю розмову відвів очі. Так, наче йому стало соромно не лише за Грішника, а й за весь рід людський. Помовчавши, Він спитав, все ще не дивлячись у його бік.

ЧОРНИЙ АНГЕЛ. Ти... нічого не хочеш сказати мені про цього твого... спонсора, прізвисько якого навіть у колах брудних махінаторів розшифровується не вельми приємно на запах?

ГРІШНИК (*стримано*). Божий Посланцю, в нашому звірячому бізнесі сільський хлопець Чорлай досяг успіху не тому, що став боягузливим тхором, а тому, що понад усе любив гру у бісер... тобто у бізнес.

Чорний Ангел мовчить і дивитися у бік Грішника не поспішає.

(*Квалливо*.) Так, я знаю, звідси ще ніхто не вертався і до живих моя інформація, можливо, й не просочиться. Але, Божий Посланцю, на карту поставлена доля багатьох людей, і я не маю права ризикувати. А раптом це не сон, а якийсь хитрий допит під наркозом? Шпигунські технології досягли таких успіхів...

Чорний Ангел повертається, щоб іти.

(*Злякано*.) Ну, добре, добре, я розповім про нього все, що знаю... ПІДПІЛЬНИЙ КРУТІЙ З БОЯГУЗЛИВИМ ТХОРЯЧИМ ХАРАКТЕРОМ НА ПРИЗВИСЬ-

КО ЧОРЛАЙ має одну вельми погану звичку: понад усе любить дароване йому Господом Богом життя. І саме тому багато років перебуває у підпіллі, не хоче світитися, — тіньова економіка, одним словом. І навіть вже маючи мільйони, продовжує ходити на роботу, позичати гроші... Я довго шукав спонсора для своєї нової книжки. Аж раптом отримую запрошення від нього: так і так, дізнався про ваші проблеми, пропоную допомогу. Господи, яке щастя! Ми зустрілися і... довго стояли один проти одного, не вірячи власним очам. Божий Посланцю, ми були схожі, як близнята! Обличчя, голоси і навіть колір очей. Щоправда, один з нас, ну, тобто я, трохи лисуватий, але домовилися зробити перуку. І коли він потім запропонував мені фантастичний план... (Замовк.)

ЧОРНИЙ АНГЕЛ. Ну-ну, і в чому ж полягав цей фантастичний план?

ГРІШНИК (*пониживши голос*). А це... обов'язково? розкривати деталі?

ЧОРНИЙ АНГЕЛ. Обов'язково.

ГРІШНИК (*не вігразу*). Ми довго тоді говорили. І врешті домовилися: він візьме собі мій псевдонім Слав. Ко-Ко і почне замість мене ходити по видавництвах і театрах, домовлятися про видання моїх, тобто ніби своїх книжок та про постановки нових п'єс (на той час я мав рукописи трьох повістей, двох романів і чотирьох, ні, п'яти п'єс). А я зникаю. Тобто він дає гроші, я купую будинок на морі і поселяюся там разом з хворою мамою. Ну, а вже там, на морі, я познайомився з Ією, і вона завагітніла, і переїхала до нас. От...

ЧОРНИЙ АНГЕЛ. Все?

ГРІШНИК (*не вігразу*). Ні... Найголовніше... Ми домовилися... Якщо мені стане важко... Ну, потягне

до міста — з друзями там на футбол чи якісь цікаві акції... щоб душу відвести... Одне слово, ми... домовилися час від часу мінятися місцями. Тепер усе.

ЧОРНИЙ АНГЕЛ. Гм! І часто ви мінялися?

ГРІШНИК. Залежно від ситуації. Приблизно раз чи два рази на місяць...

ЧОРНИЙ АНГЕЛ (*зненацька*). А як же Ія? Коханя твоє неземне, сонечко ясне Ія — вона теж була спільною у вас?

ГРІШНИК. Божий Посланцю, я не святий, але ж і не останній покидьок, перепрошую... Ія не відходила від моєї хворої мами... І я завжди її попереджував, коли ми з ним мінялися...

ЧОРНИЙ АНГЕЛ (*різко перебуває*). А зараз ти хто, людино? Письменник? чи підпільний мільйонер?

ГРІШНИК. Письменник, звичайно! Ось, посвідчення члена Спілки...

ЧОРНИЙ АНГЕЛ. Ти ДВІЙНИК чи письменник?

ГРІШНИК. Я письменник Слав. Ко-Ко, член Національної спілки письменників, лауреат...

ЧОРНИЙ АНГЕЛ. Отже, ти підпільний мільйонер, який прикидається письменником?

ГРІШНИК. Я письменник СлавКо-Ко, член Національної спілки письменників, лауреат...

ЧОРНИЙ АНГЕЛ. Досить! Життя, в якому ти ганебно боявся смерті і через те сам себе загнав у підпілля, гадом повзучим став, — скінчилося воно, це твоє плюгаве життя! Досить брехні. Хто ти, людино?

ГРІШНИК (*шепоче завчено*). Письменник Слав. Ко-Ко, член Національної спілки письменників... (*Замовкає.*)

Чорний Ангел відвертається і робить кілька кроків у бік воріт. Грішник не знає, що Він задумав і тому перелякано лементує.

ГРІШНИК. Звичайно, Божий Посланцю, я в цій історії далеко не позитивний герой. Бо нині герой той, хто має гроші. А я що, я жебрак...

Примруживши очі, Чорний Ангел мовчки дивиться на Грішника, аж поки тому не заціпило.

ЧОРНИЙ АНГЕЛ. Ти — жебрак?

ГРІШНИК. Ну, зараз... тобто перед тим, як мене вбили, трошки заробив. За п'єсу капнуло, за телесценарій...

Було очевидно, що ця гра в Кота-Мишки Чорному Ангелові зовсім не до вподоби, але Він її чомусь не припиняв.

ЧОРНИЙ АНГЕЛ. Яка сумирність, який жалюгідний тон...

ГРІШНИК. А я, Божий Посланцю, по своєму ліжку простягаю ніжки. Бо зараз усі ми — письменники там різні, артисти, режисери — ну, ми ж лохи, жебраки, другосортні створіння.

ЧОРНИЙ АНГЕЛ. Серед Божих створінь немає другосортних...

ГРІШНИК (*нахабно перебуває*). Ой Божий Посланцю! На цій планеті завжди були хазяї і раби. Інше діло, хто зараз вибився в хазяї. Ті, хто раніше були у зоні, за ґратами, стають повелителями, а нормальні люди опинилися в жахливій тюрмі, ім'я якій злидні, безправ'я, безробіття, хамство, наймані вбивці ет цетера, ет цетера. Зони помінялися місцями, розумієш? Ой, пробач, я захопився...

ЧОРНИЙ АНГЕЛ (*не відразу*). Продовжуй.

ГРІШНИК. Хоч, як подумати, Божий Посланцю, то немає зараз в моїй нещасній державі ні повели-

телів, ні слуг — всі ми жертви перехідного періоду. Ціна людського життя мізерна, смерть нависає над усіма — від олігарха до жебрака, політики скурвилися — не бояться ні Бога, ні чорта, проститутки стали носіями суспільної моралі, а держава... держава робить вигляд, що вона дбає про людей, а не про своїх знавсіньких вождів...

ЧОРНИЙ АНГЕЛ (*перебиває*). А якщо не принижуватися, не звиватися вужем, а спокійно поглянути їй у вічі?

ГРІШНИК. Кому — смерті?

ЧОРНИЙ АНГЕЛ. У вашій літературі це відомий вислів: кинути смерті виклик.

ГРІШНИК. Гм! Смерті — виклик? На фронті — так, можливо. Але не з нашими владними структурами. Не з нашими мафіями. І не з нашими безбожними олігархами. От якщо Ти не забереш мене до пекла, Божий Посланцю, тоді, можливо, я спробую кинути виклик...

ЧОРНИЙ АНГЕЛ (*перебиває потойбічним голосом*). Ти все життя брехав, розпутничав, халтурив, а тепер хочеш перехитрувати Землю і Небо?

І тут Грішник не зміг придумати нічого кращого, як власти на коліна й почати голосити гидотним голосом. Чорний Ангел аж позадкував з несподіванки.

ГРІШНИК. Ой, та чому ж ти з'явився так пізно, Божий Посланцю? Та хіба ж ти не міг учора... чи позавчора... Ой, та хоч би ж натякнув — близнята, мовляв, будуть... Тридцять тисяч долярів — то ж не якихось тридцять срібняків, людоньки! Так, ми нині всі дуже вчені, знаємо, що скоро настануть часи, коли диявол буде спокушати кожного, але ж не такими грішми!!

ЧОРНИЙ АНГЕЛ. Замовкни!.. Поглянь на мене. Ти бачив таку чудасію — сивого ангела? На картинах чи в кіно?.. Уявити собі можеш ангела-дідуся? Не можеш. Бо так воно й є: всі ангели — як білі, так і чорні — завжди молоді. А я сам себе довів. Спостерігаю за вашими людськими фокусами і... (*Кричить, як цілком нормальна людина*.) Серце мені крає дурість ваша, захланність, підла натура!.. (*Присів на крісло-гойдалку, глухим голосом*.) В усі часи письменники, та й не лишень письменники — освічені люди вели свій народ до світла, захищали, як могли. Твоя ж Україна, хоч і наробила галасу на весь світ, все ще у страшній біді — знавсінькі можновладці торгують її тілом, чужинці нахабно оскверняють душу, а ти про гроші думаєш, з бандитами гешефти робиш?

ГРІШНИК. Ти ж добре знаєш, Божий Посланцю, люди, а тим паче видатні театральні діячі з кривавими шрамами на колінах живуть не розумом, а... Доця! Доця! Доця!

ЧОРНИЙ АНГЕЛ. Криваві шрами на твоїх колінах... Сліди бойових ран?

ГРІШНИК. Ой, ну ти ж добре знаєш, що то за шрами, Божий Посланцю!

Чорний Ангел мовчить.

(*Приборкавши гординю*.) В одній компанії... дуже солідній — кілька міністрів, дипломати, інтердвіи... Словом, посперечався я з послом заморським, що вистою п'ять хвилин на товченому склі. Голими колінами.

ЧОРНИЙ АНГЕЛ. Придворний блазень?

ГРІШНИК. Та, кожен дуріє, як уміє... Доця! Доця! Доця! Донечко моя...

ЧОРНИЙ АНГЕЛ (*перебиває*). Гаразд, людино, даю тобі останній шанс. Ти воскреснеш і побачиш дітей своїх, якщо за півтори хвилини зумієш виростити чарівний Льон, наткати з нього полотна і пошити білі янгольські шати.

ГРІШНИК. Як? І все це я сам-один... за якихось нікчемних півтори хвилини?!

ЧОРНИЙ АНГЕЛ. Чому «сам-один»? Я дозволяю тобі покликати на допомогу всіх, кому ти робив добро. Всіх людей, які померли і які ще живуть. Хай їх буде скільки завгодно — десятки, тисячі, мільйони. Але тільки тих, кому ти за життя зробив хоч якесь добро. Малесеньке, незначне — будь-яке!

ГРІШНИК. Добро? Гм, дай подумати... Це смішно, але, Божий Посланцю, у нашій земній юдолі неможливо... Стільки чвар, така боротьба за місце під сонцем, що не встигаєш відбивати удари, і практично, якщо проаналізувати... Хто з наших видатних діячів міг би поділитися з колегами жалюгідними спонсорськими грішми? Ха! Або щоб якась актриса віддала свою роль подрузі? Чи маститий письменник відмовився друкувати власну книжку на користь початківця?.. Ні, звичайно, я допомагав! Піаніно, пригадую, комусь на шостий поверх тарганив, а потім два тижні лежав у лікарні... Дачу сусідові допомагав будувати, а його посадили за хабарі... А ще якомусь небіжчику яму копали, і так понапивалися, що самі в ту яму попадали... О, згадав! Колись я допоміг одному пенсіонеру зійтися з молодою вдовичкою... Ні, не годиться, бо він той... помер на ній, герої Афгану...

ЧОРНИЙ АНГЕЛ. Поглянь, скільки людей у цій залі. І всі чують твою ганебну сповідь. Отже, чи варто тобі воскресати? Уявляєш, яка всенародна

ганьба тебе чекає?

ГРІШНИК. Ганьба? Після всього, що я пережив у цій країні? З цими людьми? У цьому проклятому бізнесі?.. Ой, Божий Посланцю, видно Ти не з наших країв. «Ганьба»...

ЧОРНИЙ АНГЕЛ. Роздягайся.

ГРІШНИК (вдаючи, що не почув). Стільки людей навколо мого тіла... Якась жінка штучне дихання робить. Наче сусідка?

Будь-якою ціною прагнув Грішник затримати земний час, та Чорний Ангел таки бачив його наскрізь.

ЧОРНИЙ АНГЕЛ. Не прикидайся дурнішим, аніж ти є насправді.

ГРІШНИК (до глядачів). Що робити, Господи, як затримати час? Доця, доця! А чого поспішати, Божий Посланцю? Люди прийшли на виставу, гроші заплатили — треба ж відробляти!

Однак, дурний-дурний, а хитрий — водночас повільно роздягається, мовляв, я ж таки слухняний, ось, виконую, пане, Ваш наказ. А сам ля-ля, фа-фа до глядачів, як найостанніша базарна пліткарка:

ГРІШНИК. За життя я наслухався немало ля-ля, фа-фа про чорний тунель, в кінці якого яскраве світло... (Сахнувся.) Господи, хто це? Тітка Настя? Ось вона серед Квітів, наче жива, і голос її... (Повторюючи за невидимою з'явою.) «Вона приходить завжди у подобі найближчих людей... Манить, спокушає, кличе за собою... Не йди, Костику, чуєш? Не покидай своїх Квітів і Соняхів, і Груші старої!»

ЧОРНИЙ АНГЕЛ. Гарну маєш фантазію... Ко-Ко!
ГРІШНИК. Ой, Божий Посланцю, Ти, як сусідка моя! Вибачай...

ЧОРНИЙ АНГЕЛ (*повільно*). І чим же це я схожий на твою сусідку?

ГРІШНИК. Ну, бо вона теж... Приміряємо вчора костюм, — вона художник-модельєр і шие мені такий полотняний, красивий... Та й каже: «Не вір, Котько, цим фантазіям. Ніхто після смерті нічого не бачить, жодного тунелю, світла — дурня все». А я, я ж тепер все бачу — і тіло своє скривавлене, і жінку-лікаря... Сусідку он бачу... Ой, як вона смішно квочке наді мною. До речі, вона дуже схожа на Ію, і серце моє сповнене такої щирої симпатії...

ЧОРНИЙ АНГЕЛ. Твоє серце зупинилося кілька секунд тому. Тепер ще півтори хвилини і...

ГРІШНИК (*перебиває — досить грубо*). Немає, ну, нема тут нікого, кому б я зробив щось таке видатне! (*Кличе розпачливо.*) Сер Тоббі, Фірся, Опунція, Гузманія, Йосо, де ви? Чому покинули мене в таку важку хвилину? Хоч голос подайте, братці!

Хвилювання серед Квітів — і тиша.

ЧОРНИЙ АНГЕЛ. Миші, Кактуси, Коти, Собаки... (*Йде.*) Гарну маєш компанію, дивний привиде зі шрамом на коліні. (*Зникає.*)

ГРІШНИК (*волає панічно*). Хвилинку! (*Біжить через Квіти, падає — і кричить не своїм голосом.*) Ти покидаєш мене? Значить, я воскресну, воскресну? (*Вибігає.*)

ГОЛОС ГРІШНИКА. Гей, Божий Посланцю, де ти?

Чорний Ангел з'являється з іншого боку, назустріч йому зринає Сусідка.

СУСІДКА. Все? Ваша місія скінчилася, пане? Алес гут?

ЧОРНИЙ АНГЕЛ. А чому така вселенська іронія в голосі твоєму... «Сусідко»?

СУСІДКА. Ну, бо кінець експериментам, га? Там дівчатка всі жданики поїли. Гузманія, Опунція, Йосо — такі сексуальні чувихи. Сохнуть без ласки. Стогнуть від спраги. О-ой! Та й костюмчик готовий...

ЧОРНИЙ АНГЕЛ. У нього ще півтори хвилини.

СУСІДКА. Яких «півтори хвилини»? Стіко балакали!..

ЧОРНИЙ АНГЕЛ (*перебиває*). Це був мій час.

СУСІДКА. Ну що цей шалапут, ця заблудла душа зі шрамом на коліні може зробити за якихось нещасних півтори хвилини? А тут на нього такі дівулі чекають! Таку райську оргію влаштуємо, паноньку! «Півтори хвилини», хе... (*І замовкла під Його пильним поглядом.*)

ЧОРНИЙ АНГЕЛ. Таке Найвище Повеління... «Сусідко»: півтори хвилини. (*Зникає.*)

СУСІДКА. Про що вони там думають? Яких півтори хвилини, коли народні маси прагнуть злитися з видатним сексуальним гігантом?! Ну, продавався наліво й направо, ну, вилизував придворні дупи, ну, знюхався з кілерами — з ким не буває? Але зате ж дівчат любив! (*Зникла.*)

Чорний Ангел зринає біля крісла-гойдалки, недбало натягує на голову перуку. Тут і далі перевтілення Ангела у роль Двійника цілком умовне, сказати б, недбале, але Грішник, загіпнотизований вселенською силою, сприйматиме Його як реального Чорляя.

ГОЛОС ГРІШНИКА. Де ти, Божий Посланцю? Помучити вирішив?

ГРІШНИК (*вибігає з-поміж Квітів*). Мало я наму- чився на нашій культурній ниві?!

ЧОРНИЙ АНГЕЛ (*в гойдалці, глузливо*). Що я чую? Ти мучився на «нашій культурній ниві»?

ГРІШНИК (*вражено*). Чорлай?! Ти... ти... Яким чи- ном? (*З ідіотським смішком*.) Це ж, ха-ха-ха!.. Це неможливо! ТЕБЕ ТУТ НЕ МОЖЕ БУТИ.

ДВІЙНИК. Цитую: «Я з першої нашої зустрічі зрозумів: Чорлай не людина, хоч, як це не смішно, зовні надзвичайно схожий на мене»...

ГРІШНИК (*весело*). Та я ж навмисне цю мультку в Інтернет запустив — щоб ніхто не здогадався, що Чорлай і я... що ми робимо спільний бізнес... А потім, коли я одягав перуку і ставав Чорлаєм, то на- вмисне погрожував на прес-конференціях «розчави- ти цього інтернетного писаку СлавКа-Ку...»

ДВІЙНИК. «Подейкують, що Чорлай навіть орга- нізував закритий спіритуалістичний клуб для членів уряду, де за фантастичну платню можна поспілку- ватися з душами покійних урядовців усіх часів і на- родів; і кажуть, найдивніше те, що перекладачі при цьому зовсім не потрібні, позаяк живі і мертві уря- довці всіх часів і народів моментально знаходять спільну мову».

ГРІШНИК. А що, класно! В урядових колах на- вить цитували...

ДВІЙНИК. Класно. Та покараю я тебе, писа- меннику, за оці підлі слова: «Він був народжений Ле- бедем, але — зрадив себе... З плином часу його ве- лична довга шия стала товстою, як у найогидніших Гусаків-ненажер, а біле пір'я душі його зовсім по- чорніло. І тоді якийсь дотепник дав йому прізвись-

ко ЧОРЛАЙ, що означало: ЧОРНЕ ЛАЙНО». (*Встає з не найкращим наміром*.)

ГРІШНИК (*відступає, озируючись довкруг, кри- чить*). Божий Посланцю, я знаю, це ти його послав, це з Твоєї волі він з'явився тут, Чорлай! Зупини йо- го, благаю, зупини!

Двійник зупинився.

Каюся, Божий Посланцю, ось, на колінах я. Брехун я, так, нікчемний боягуз. Як я вже казав, Чорлай — це не зовсім те, що можна подумати, — це можли- вість вижити і... Ну, хто б мене, злиденного пись- менника пустив у світ ділових людей, політиків, ма- фіозі? А не потрапивши туди, про що я міг писати? Про колгоспи, що розвалилися? Про селян, які спи- ваються і... Так, я заробив трохи грошей, у борги вліз — і все для того, щоб зареєструвати хитру фір- му на підставну особу Ярослава Дем'яновича...

ДВІЙНИК. Ну чого ти галасуєш на весь ТОЙ СВІТ? Кому потрібні твої проблеми? Фліртуй собі з дівками, вирощуй чарівний Льон, а я тим часом по- гуляю, з Квітами нарешті поспілкуюся. Он-о, симпа- тія твоя біжить...

Останні слова він проказав, уже сховавшись серед Квітів.

ГРІШНИК. Сусідка? А чого це вона сюди біжить, а не до воріт?.. (*Ховаючись за Мальвами, мимоволі хихикає*.) Ну, зараз я тобі покажу загробне життя, сусідонько!

Сусідка зринає серед Квітів, озирнувшись довкола, збли- жає обличчя до яскравої Троянди.

СУСІДКА. Фу! Гадость какая... *(Зірвала пагінець М'яги.)* И Мята воняет? *(Сіпнулася до великого куща Мальв.)*

А звідти Грішник — гульк!

ГРІШНИК. Привіт! Як ся маєте?

СУСІДКА. Ой Котя, черт! Нельзя же так пугать...

ГРІШНИК. Ага, значить, ти мене бачиш?

СУСІДКА. Привет! А почему эт' я не должна тебѣ лицезреть?

ГРІШНИК *(співає коломийку).*

Любила-м си на загаті,

Любила-м на плоті...

СУСІДКА. Тьфу, тьфу, безстыдник!

ГРІШНИК. Ой, ще би-м си полюбила

На колючім дроті.

СУСІДКА. Я же тебя просила: не матерись!

ГРІШНИК. А я тебе просив: не русифікуй мою територію.

СУСІДКА. У таких, как ты, националюг, никогда не будет своей территории!

ГРІШНИК. Народе мій *(склав молитовно руки),* допоможи мені подолати як зовнішніх, так і внутрішніх загарбників! *(І заспівав.)*

Породила мене мама

На самого Спаса,

Дала мені таку цюцьку,

Як ручка від баса.

СУСІДКА. О! Придворный шут воспеваает свое героическое прошлое.

ГРІШНИК. Ручка від баса, прошу пані, — то є така чарівна рурка, яка легко з'єднає мое минуле з вашим майбутнім. *(Обнімає її за гнучку талію, співає*

гарним голосом.)

Ой, прийшов я до дівчини

Викурити файку,

А вона ся причепила:

«Розкажи ми байку».

А я хлопець гоноровий —

Дівчину на лавку:

Вийняв рурку, сунув в дзюрку —

Ото маєш байку.

І лишень після цієї третьої коломийки вона згадала, якого роду-племені.

СУСІДКА *(млосно).* Ох, ці твої пісні... Відвернись!

Невідомо, де вона ховала той казковий костюм — не голка ж, либонь! — та коли Грішник повернувся, то скрикнув від захвату: подібного чуда з білосніжного домотканого полотна, розцяцькованого оригінальною вишивкою, ніхто ніколи не видів.

СУСІДКА. Стій рівно, вража личино слов'янських народів. *(Огягаючи на нього костюм, бубонить.)* Євреї всіх країн об'єднуються, китайці завалили ринки дешевими штанами, мусульмани пруть, як танки, а їм, бач, самостійності забандюрилося. *(Та, відступивши кілька кроків, сплеснула руками.)* Красень, ай, красень який!

І тут Грішник нарешті відвів душу.

ГРІШНИК *(волає триумфально).* «Красень»? «Красень»? Ха! А це ти бачила? *(Широкий жест у бік воріт.)*

СУСІДКА. Ай, ля-ля, фа-фа! *(Обнімає його за шию, звабливо.)* Ходім до мене. Борщиком пригощу,

самогоночки грамульку дам — і тоді зрозумієш, що це був всього-на-всього поганий сон.

ГРІШНИК. Правильно! Ніщо так не проганяє паршивих снів життя, як гарна самогонка!

Схопившись за руки, вони вже зробили кілька натхнених кроків закоренилих гультяїв, коли це перед ними зненацька зринув набурмосений Двійник.

СУСІДКА *(жалібно скиглить)*. Він мій, мій!

ДВІЙНИК *(хапає її на руки)*. А ти — моя.

ГРІШНИК. Що він... що ця примара хоче від тебе? Гей, куди ти її несеш?

ДВІЙНИК *(ставить Сусідку за кілька кроків від Грішника і, злегка притримуючи її за руку, шипить)*. Тсс...

ГРІШНИК *(чомусь дивиться зовсім в інший бік і, вочевидь, бачить якусь непристойну сцену)*. Гей, що ти з нею робиш? *(Хотів побігти у бік вульгарного видива, та не може зрушити з місця)*. Не рви одяг! Пустити! Ой, ну що він... Невже цей сексуальний маніяк — мій двійник?.. *(Та раптом, схаменувшись, волає)*. Господи, півтори хвилини! Та яких півтори — менше! Час минає, а я коломийки, ідіот... Що ж робити? *(Кричить до глядачів)*. Людоньки, ріднесенькі, може, хтось знає, де росте, чарівний Льон? Давайте разом подумаємо... Ну так, не зробив я нікому з вас добра, але відтепер я обіцяю... Слово даю, браття й сестри, повірте мені, я... я... стану іншим, я все зрозумів. Людоньки, ми ж з вами одної крові... Що, пізно згадав? А ви часто згадуєте про це? і робите добро на кожному кроці? і допомагаєте ближнім щодня, щохвилини? і любите всіх, і?.. Квіти, кохані мої, люди є люди, а ви... на вас надія, тільки на вас! Го-

робці й Синички, Бджоли і Миші, і ти, сусідський Лелеко, ви ж знаєте, як я вас люблю, — навчіть! Підкажіть, де росте чарівний Льон?

Чорний Ангел відпускає Сусідку і та, зникаючи серед Квітів, похитливо лементує.

СУСІДКИ. Мовчать Квіти... ах! Мовчать Мухи... о-о! Мовчить Лелека... ой!... Ніхто не знає, де росте чарівний Льон... *(Зникає)*.

ГРІШНИК *(у протилежний бік неї бік)*. А чого це ти зловтіхою булькаєш, сусідко?

ГОЛОС СУСІДКИ. Бо через тебе я цю розвалюху купляла. Думаю, гарний сусід, поберемося — об'єднаємо городи, у нього — Квіти, у мене — Картопля. А ти з бандюгами заївся...

Рух серед Квітів.

ГРІШНИК. Гей сусідко, ти не Чорний Ангел, не треба цих фокусів. Йди сюди, чуєш?

Серед Квітів зринає Хтось загорнений в закривавлене покривало.

Господи Боже, сер Тоббі... В цьому покривалі я ніс тебе від машини і так у ньому й поховав... Плями ці і зав'язь неоковирна — сльози не дозволяли поправити... Сер Тоббі, на відміну від шекспірівського персонажа я вимовляю і пишу твоє прізвисько з подвійною літерою «б». Ой, не те, не те кажу... Так, звичайно, ти не був товстуном, як сер Тобі з «Дванадцятої ночі», але твої фантазії щодо Кішок... О, знову не те! *(Хотів наблизитись до нього, хоча б на*

кілька кроків ближче, та ноги не слухались його.) Сер Тоббі, люди вважають, що у Собак, та й взагалі у Тварин немає душі. Назвали себе вінцем творіння і нищать все навколо... Знову не те, пробач... Ти пам'ятаєш, сер Тоббі, я скрізь шукав свої захисні окуляри. Мовчки ходив і шукав. Аж поки тобі не набридло: підійшов і, не спускаючи з мого чола іронічних очей, гавкнув кілька разів. Окуляри були на лобі...

Хтось загорнений в закривавлене покривало ворухнувся й ступив крок назад. Грішник закричав, затараторив, ковтаючи закінчення слів, — тільки б устигнути сказати найголовніше.

ГРІШНИК. Сер Тоббі, якщо це ти і якщо можеш, виручай. Треба за півтори хвилини виростити чарівний Льон, наткати полотна й пошити білі янгольські шати. Даруй, старий, що я з таким дурним проханням, а тебе ще навіть не встигли склеїти, — але так хочеться на зло сусідці... та й взагалі, планета наша, тобто погода, я хотів сказати, Пташки он щебечуть, Квіти пахнуть... О! Я ж Квітів ще не поливав сьогодні, сер Тоббі!..

Жалібне скавуління — і Хтось загорнений в закривавлене покривало зникає.

ГРІШНИК (*шепоче крізь сльози*). Це він, це його скавуління, Господи, Господи, Господи...

Затуливши обличчя руками, Грішник не помітив, як позаднього з'явилася Йсо у тому ж таки смішному капелюшку й яскравій футболці замість плаття.

ЙСО. Ко-Ко, швидше, там Бджолиний рій! Ходімо, ну! (*Обнімає його, спокусливо муркоче.*) Ну,

Костю Костьовичу, ну, всіх же покусав — і Мишей, і Котів, ну, чого ти дивишся, наче не впізнаєш?!

ГРІШНИК (*витираючи сльози*). Йсо... А чому ти схожа на Сусідку?

ЙСО. А чому ти схожий на мого коханого, мого незабутнього Костю Костьовича? (*Сміючись.*) А пам'ятаєш, як на урядовому прийомі я вилізла тобі на плече, і всі навколо заплескали в долоні, і ти в одну мить став знаменитим, і сам прем'єр...

ГРІШНИК (*обнімає її за плечі*). Йсо! Тепер я вірю, це ти, ти, моя королево...

ЙСО. Нарешті впізнав, драматург видатний! Привіт, як ся маєш? (*Смішно обнюхує його.*) А ти здорово змінився, делікатним став і потом не пахнеш, і тіло твоє не скрипить, як суха Верба. (*Обійми її стають все палкішими.*) Ой, що я зараз з тобою зроблю, ой-йой, ходім звідси...

Зринувши поруч, Двійник владно хапає Йсо за руку.

ЙСО. Ай, Ворона! Ко-Ко, рятуй, мене! Боже, які в неї жахливі кігті! Боляче! Боляче! Боляче! На допомогу, Ко-Ко!

І знову Двійник відводить свою жертву убік, і знову Грішник, не годеє рушити з місця, бачить якісь жахи в протилежному боці.

ГРІШНИК. Гей, пусти її! Боже, що він з нею робить! Тебе ж тут не може бути, негіднику! Пусти її!

ЙСО. Чого ж ти дивишся? Рятуй мене, Ко-Ко!

ГРІШНИК. Йсо, Йсо, я тут! Осьдечки я!

Чорний Ангел відпускає Йсо.

ІЙСО. Бягуз! Ворони злякався! Ненавиджу! Презираю! (Зникає.)

Грішник відвертається й міцно затискує очі руками, аж поки його плеча не торкається Чорний Ангел.

ГРІШНИК. Звідки в нього така влада, в цього мерзенного типа? Забирає найкращих моїх друзів... і на очах підло гвалтує... Навіщо Ти влаштував мені це пекло, Божий Посланцю?

ЧОРНИЙ АНГЕЛ. Ти сам придумав собі це пекло.

ГРІШНИК (*з вельми благородним запалом*). Але якщо планета Земля — це своєрідним іспитовий полігон, і люди приходять сюди, щоб удосконалити власну душу, отримати великий урок, то скажи Ти мені, на ласку Божу, — чому все так заплутано? Чому віками вбивали нам до голови, що наші предки — мавпи?! Що тіло, його забаганки — це головне? Череву напхати, грошей накопичити, ближніх обциганити! Чому така дурня?!

Прослідкувавши за поглядом Чорного Ангела, Грішник озирнувся і мало не зіткнувся обличчям до обличчя з усміхненою Ійсо.

ГРІШНИК. Ійсо, де росте чарівний Льон?! Швидше кажи, ну!

ІЙСО. Нещасний Ко-Ко, навіщо тобі вигаданий казковий Льон, коли я принесла цілком реальну пропозицію — стань нашим королем!

ГРІШНИК. Як це — королем?

ІЙСО (*квапливо*). Там все готово — корона, трон. І я все тобі прощу, Ко-Ко. І знову покохаю. (*Загукє.*)

ГРІШНИК. А де це, далеко? (*Йде за нею.*) Куди ми йдемо, Ійсо?

ДВІЙНИК (*сардонічно*). На престол! Стань мишачим Королем, Ко-Ко. Піднімись над злочинним родом людським, що обрав своїм кращим другом Кота! Влада, яку ти отримаєш, безмежна, бо народ мишачий могутній і всюдисущий, кордони й перешкоди впадуть перед тобою, а діточки твої — синочок і доця — залишаться назавжди в приморській тюрмі!

ГРІШНИК (*біжить до Груші, обнімає її стовбур*). Який король? Який трон? Я нікуди не йду!

ІЙСО (*вередливо й тихенько, щоб Грішник не чув*). Паноньку, ви такі схожі на мого коханого Ко-Ко, а такі неввічливі. Ну, чому ви стаєте на заваді нашого щастя? Як тільки він іде за мною, ви зринаєте з кущів, як той Пилип з Конопель. Так, так, не сперечайтесь, він двічі готовий був піти за мною.

ДВІЙНИК. Пані, у кожного своя місія: кому — в кущі, а кому — з кущів.

ІЙСО (*капризно*). Але чому, чому ви такі схожі на мого ніжного, коханого Ко-Ко, а такі жорстокі, га, паноньку?

ДВІЙНИК. Та не люблю я брехунів, пані. Ой, не робіть таких великих очей. Який престол, який король? Щастя на брехні — фу!

ІЙСО. Але ж наші дівчатка мріють і шаленіють, паноньку. Будьте милосердні...

ДВІЙНИК. Буду. Якщо ваші дівчатка будуть спокшати мого двійника чимось реальним. Чимось близьким і зрозумілим.

ІЙСО. Близьким і зрозумілим? Дякую, паноньку, я скажу це дівчаткам, щиро дякую. (*Зникає.*)

Двійник опускається в гойдалку, стомлено прикриває очі.

ГРІШНИК. Чому, ну, чому я так безглуздо трачу свій дорогоцінний час? На кого? Ійсо, де ти, пока-

жись!.. Привиди! Життя на примарні цінності розміняв, і тепер... А чому примарні? Я любив їх — Котів, Мишей, Собак — і вони відповідали мені взаємністю.

ДВІЙНИК. А кого ти більше любив — себе чи їх?

ГРІШНИК. Себе, звичайно! Де ти бачив видатних діячів, які не ставили б себе вище Господа Бога?

ГОЛОС ОПУНЦІЇ. Караул! Рятуйте, хто в Бога вірить!

ГРІШНИК (*радісно*). Йсо! Це ти? Вернулася?

ОПУНЦІЯ (*серед Квітів. Закинувши сукню на голову, демонструє розкішну імпорту білизну*). Боже, знайомий голос! Невже це мій Ко-Ко?

ГРІШНИК. Та ніби...

ОПУНЦІЯ. Ой радісний мій, ой, коханий! Чому ти покинув мене?

ГРІШНИК. А хто ти?

ОПУНЦІЯ. Я душа Опунції бразильської — твого улюбленого Кактуса... Щоранку ти говорив мені: «Сеньйорито Опунціє, честь маю привітати вас з першим снігом... з Різдом Христовим... з ясным сонечком...» А потім покинув на балконі своєї міської квартири, і ніхто мене не поливав, і я померла, і душа моя прилетіла до тебе...

ГРІШНИК (*схопив її ззаду*). Ого! Душа Кактуса, а тіло — людини? А ну, красуне, покажи свій фейс. Давай, давай, не соромся. (*Боротьба.*) Незручно в цьому футлярі, жарко, либонь...

ОПУНЦІЯ. Ага, попався, красунчику?! Нарешті! (*Обоє падають. Опунція намагається роздягнути його.*) Давай, давай, розслабся й отримай свою порцію земних благ, скільки того життя. Моя душа давно вже мріє злитися з твоєю, бо ніхто мене так не любив, як ти...

ГРІШНИК. Злитися з твоїми колючками? Здуріла?

ОПУНЦІЯ. Мужчино, це зараз наймодніший секс. Колючий екстаз — о, яке це блаженство! Ти їв квашені огірки з медом? А туркменську диню, густо посипану сіллю? А сало в шоколаді? Так от, колючий секс — це вершина тілесних збочень... .

ГРІШНИК. Костюм не рви, костюм!..

ОПУНЦІЯ. Бо що може бути мудрішого за повноцінну земну любов, її принади, сотні способів, колючий екстаз? Ходім, ходімо, коханий, тут занадто багато цікавих очей.

ГРІШНИК (*владно*). Ти можеш виростити чарівний Льон, наткати полотна, пошити білі янгольські шати — і все це за півтори хвилини.

ОПУНЦІЯ (*ковзнувши поглядом по гойдалці, зробила вигляд, що нікого не помітила*). Чорний Ангел прийшов?..

Грішник кивнув.

Мужчино, будьмо розумними. За півтори хвилини пошити янгольські шати ніхто не зможе. А зняти з мене оці модні ШАТИ — запросто.

ГРІШНИК. Тихо! Ніби плаче хтось?

ОПУНЦІЯ. Вони нас лякають чорними ангелами? ОК! А ми їм — новий спосіб: я під Грушею, а ти — на гілці наді мною: і повільно сповзаєш; я виставляю назустріч тобі зваблivi білі стегна — і ми зливаємося з ніжними зойками: «Ура, є новий спосіб, чудо моє...» Бо двічі живемо на світі: спершу — нові способи, а потім — спогади про них. Ось чому секс, його трепетні можливості, його екстаз не можна нічим замінити — ні владою, ні багатством, ні примарною славою... (*Звивається в конвульсіях, довела себе, бідолага.*)

ГРІШНИК *(стоїть над розквецаною Опунцією)*. Ти — вінець творіння? І це про тебе сказано: чого хоче жінка, того хоче Бог? Ой, ой, тримайте мене.

ОПУНЦІЯ *(истерика, шаленство, нищення одягу й реквізиту)*. Кретин! Ідіот! Боягуз! Ти ніколи не жив повноцінним життям. Ненавиджу! Презираю! Ой, з ким я зв'язалася...

ГРІШНИК *(волає)*. Гей, хто там рюмсає? А ну, виходь! Негайно.

ОПУНЦІЯ *(витираючи сльози, стомлено)*. Ой, та Фірся, Фірся-наркоманка!.. Знаєш, що тебе погубить? Любов до різних покидьків.

ГРІШНИК. Себе маєш на увазі?

ОПУНЦІЯ. І себе теж. *(Зникає.)*

ГРІШНИК. Були колись нормальними істотами — Мишкою, Кактусом, Кішкою. А тепер всі такі гарні, такі сексапільні дівчата, і всі мене спокушають. Одна — владою, інша — колючим сексом. А третя що придумас, цікаво?

ДВІЙНИК *(крізь сон)*. А може, варто плюнути на все і той... покайфувати наостанок? Сам подумай — хто може сотворити подібне чудо за якихось півтори хвилини?

ГРІШНИК. Заткни пельку. Я серцем відчуваю — чудо станеться. Але як? Звідки допомога прийде? *(Кричить.)* Гей, хто там шемрає в кущах? Фірся, це ти? Швидше! Не тягни Кота за хвіст — кожна секунда дорога!

Прикриваючи косинкою обличчя, вірніше, маску з великим червоним носом, Фірся в довгому смугастому халаті йде до Грішника, симпатично похитуючись.

ФІРСЯ *(хрипким голосом)*. Драстуй, рідний мій господарю, я така щаслива знову бути з тобою... *(І го*

когось у кущах.) Ховайтеся, ховайтеся, мої золотенькі, зараз Котя Котьович забере цей дурний Рій!

ГРІШНИК. Невже це ти, Фірся?

ФІРСЯ. Не впізнаєш? А хто тебе просив Валер'янку саджати! Ледве відірвалася... О, а що це за костюмчик на тобі? Світиться наче... Я сьогодні така набрана, а ти такий лисий і костюм такий дивний... Ой, Ко-Ко, який же ти смішний! Але я все одно тебе люблю. *(Кричить.)* Анжеліка, не вилазь з гарбузів — Бджоли срачку покусають!

ГРІШНИК. Стоп! У тебе ж не було Кошенят...

ФІРСЯ *(здивовано)*. Семеро, йоли-пали! Анжеліка, Христина, Ліна, Артур, Гарольд, Едуард, Северин... Ходім, покажу! Ну, ходім же, поглянеш!

ГРІШНИК *(відсахнувся від неї)*. І ти, Фірся, маниш мене за собою? Не хочу я «поглянути», не рушу звідси!

ФІРСЯ. А кричати навіщо? Інтелігентна людина в період зміни суспільної формації і падіння моралі зобов'язана високо тримати прапор... от тільки який — помаранчевий чи синьо-білий?

ГРІШНИК. І ти в політику подалася?

ФІРСЯ *(хихикаючи, сповзає на землю)*. А що я, дурніша за ваших жирних Котяр? О-йой... *(Качається по траві.)*

ГРІШНИК. Що з тобою?

ФІРСЯ. Бігла через Картоплю, побризкану отрутою від Жуків, фу-у... Якби хоч не облизувалася, Корова... Чому ти мене так прозвав — Фірся?

ГРІШНИК. Ти була схожою на чехівського Фірса у виконанні Тарханова, артиста МХАТу. Вуса, бабенбарди розкішні...

ФІРСЯ *(перевела подих)*. Глаша я, Глаша від народження... Ти кличеш «Фірся, Фірся», а я лежу со-

бі на пеньку... Аж раптом до мене доходить — це ж мене коханий господар кличе. І як рвону навпрожки через Картоплю...

ГРІШНИК. То, виходить, ти через мене?.. (Замовк.)

ФІРСЯ. Та ні, я завжди була лінтюшкою. А Бобік сьогодні, може, й не здурів би, якби ти не кричав «Сер Тоббі!», а гаркнув: «Бобік, мати твою, стій!»

ГРІШНИК. На жаль, я так не вмію.

ФІРСЯ. Та що там казати! Інтелігентна людина в період зміни суспільної формації... Ой, Боженьку, що ж я триндю! Он-о в руках моїх — спасіння твоє. На, швидше жуй, це особливий рецепт, сама готувала.

ГРІШНИК. Що це?

ФІРСЯ. У нас воно зветься ІВАН-ТА-МАР'Я. А вони там, за океаном, зарази буржуазні, по-своєму перекрутили: МАРІ-ХУАН, або ж по-простому МАРІХУАНА. Та ще й курять, падлюги, замість того, щоб жувати...

ГРІШНИК (зірвався на ноги). Ти — мені — наркучу?

ФІРСЯ. Я — тобі — спасіння! Про все забудеш. Радість і щастя. Кольорове блаженство. Ніяка влада, ні секси, ні багатство подібного щастя тобі не дадуть!

ГРІШНИК. Фірся, ти мене вбила! Я, батько двох дітей, і — наркоша?!

ФІРСЯ (чомусь сердито). Бобік! Сер Тоббі просив передати: ТКАЧІ БЛИХ ШАТ ВЖЕ ПРИЛЕТІЛИ.

ГРІШНИК. Він почув! Він допоміг! (Волає на весь той світ.) Божий Посланцю, я дозрів, я скажу всю правду. ЧОРЛАЯ НЕ ІСНУЄ! Це мої літературні фантазії. Тобто не зовсім фантазії. Я перевтілювався в його образ для того, щоб займатися бізнесом і

взагалі — мати можливість потрапити у світ ділових людей, політиків, мафіозі, куди мене як письменника ніхто б не пустив. Чорлая ніколи не було й немає, Божий Посланцю!

Загадкова космічна тиша.

ДВІЙНИК (цілком несподівано і навдивовижу інтимно).

Луна позолотила иней,
Налипший на моем окне.
Красивое девичье имя
Звучало в тишине.

И было имя необычным,
И долетало, словно стих,
Сквозь стук ирпенской электрички,
Сквозь смех товарищей моих.

И три протяжных чистых звука
В меня бросала мгла.

Она, должно быть, нянчит внуков,
А может, умерла.

Но тосковал о ней Тычына
И вспоминал, и постигал.
О Инна, дорогая Инна.
Я здесь один. Снега.

ГРІШНИК. Ти... Льюню Кисельова... напам'ять? Ну-у, з тебе ще можуть бути люди.

ДВІЙНИК. А з тебе вже ні! (Хихикає.) Дуриндо, невже ти не розумієш, що я навмисне зволікав? Щоб твої півтори хвилини — в пісок! Хана тобі, козлику!

Оскаженілий Грішник метнувся, щоб схопити за горло Двійника, та, підкоряючись все тій же гіпнотичній сил, обхопив стовбур Груші і люто ним трясє.

ГРІШНИК. Уб'ю собаку! Задушу! Ось тобі, падлюка, на, на!..

ДВІЙНИК. Гей, куме, а що вам ця бідна Груша поганого заподіяла?.. *(Жорстко.)* Я допоможу тобі воскреснути. *(Понизивши голос.)* У мене й тут є зв'язки. Чорний Ангел забере мою душу. Замість твоєї. А ти воскреснеш і побачиш доню...

ГРІШНИК. Досить! Собою хочу бути. Самим собою, розумієш? Без твоєї допомоги — самим собою!

Чорний Ангел знімає перуку й віддає її Грішнику.

ГРІШНИК. Ну ти даєш, Божий Посланцю!.. *(Майже сердито.)* І не треба, не треба цієї усмішки. Якщо хочеш знати, всі наші діловари ховаються за своїх двійників. Гадаєш, це Березовський сидів у тюрмі? Ха-ха — двійник! А хіба Калиновський дозволив би, щоб якісь нікчемні акціонери плювали йому в лице? А Соснін, якого дівчата — дівчата! — побили? Ха! Щоб Ти знав, сьогодні жодний солідний бізнесмен, жодний державний діяч і навіть чотириста нардепів-мільйонерів не можуть обійтися без двійників, бо — демократія: кожна зараза може відрізати тобі голову — і ніц, прошу пана, органи безсилі, експертиза за експертизою, а хлопа нема! Або з іншого боку поглянь. Міністри, нардепи — скільки вони всього наобіцяли на виборах. А на яву, а в дійсності?! Тому що двійники, двійники замість ни... *(Різко змінює тон.)* Ой, Божий Посланцю, щось я починаю боятися самого себе. Якийсь лютий звір в мені ворухнувся.

ФІРСЯ *(несе Бджолиний Рій — купу чорних гірлянд з маленьких лампочок, які спалахують ритмічними тьмяними вогниками).* Ко-Ко! Поглянь, що тобі передали. Кажуть, що це Бджолиний Рій, ги-ги...

ГРІШНИК. Бджоли? Звідки?

ФІРСЯ. Які Бджоли? Це ж гірлянди з лампочок, га? ЧОРНИЙ АНГЕЛ. Поговори з ними, якщо хочеш.

ГРІШНИК. Вітаю тебе, Бджолиний Рій.

ФІРСЯ *(до Чорного Ангела).* Ну все, паноньку, приїхали. Я така набрана, що... тільки Ія, тільки її поява може нас врятувати. Ну, бо вона ж нормальна земна людина паноньку! А чого ви хмуритеся, га? Якщо його ні влада не бере, ні секси, ні наркота, то що робити, га? *(Зникає.)*

ГРІШНИК *(в ореолі Бджолиного Рою).* Високоповажний Бджолиний Рюю, поглянь, який дивний костюм на мені. Він зітканий з любові і сонячних променів, і його подарувала мені загадкова жінка. Я не стану самим собою і не допоможу тобі знайти вулик чи дупло, допоки не віддячу їй подібним дарунком. *(До глядачів.)* Чуєте? Голос Бджолиного Рою, густий бас, як у фільмі Діснея, чуєте? *(Іншим тоном.)* «Ну-ну, і що я можу зробити для тебе, намальована людино?» *(Віг себе.)* О могутній Бджолиний Рюю, з любові і сонячного проміння ти вмєш ткати чарівні стільники... «Я знаю, що я вмюю, а чого не вмюю і не хочу вмїти. Тобі бракує любові чи сонячного проміння?» Мені бракує твого дивовижного ткацького мистецтва! «Ну що ж, повітряна істота, по всьому видно, що ти любиш і Квіти, й Дерева, і Воду, і за Бобіком побиваєшся, як за рідною душею. Але чи зможеш ти полюбити нас — кожду Бджілку окремо, й нікого не забути, не покинути в біді чи то в літню спеку, чи в люті зимові морози?.. А проме-

нисті сонячні шати для твоєї хитрої пані ми хутко змайструємо, не хвилюйся...» (До глядачів.) Тссс. (Опускає Бджолиний Рій у виїмку між гіллям старої Груші.) Потерпіть секунду, поки я поселю його тимчасово.

На цих словах серед Соняхів зринула вагітна Ія. Грішник не бачить її. Натомість Чорний Ангел, наблизившись майже впритул, з цікавістю придивляється до її.

ІЯ (лагідно). Красиве стерво, ге ж? Що Мишка, що Квітка, що вагітна дівка — вищий клас!

ЧОРНИЙ АНГЕЛ. Обережно, він починає звірити.

ІЯ. Ах, як страшно!

ЧОРНИЙ АНГЕЛ (з вишуканою ввічливістю). Подогьтеся, пані, якби наш клієнт не сотворив у своїй уяві таких пречудових образів Мишей, Квітів, Котів і навіть Кактуса, ви не були б нині такою класною.

ІЯ. Гм!

ЧОРНИЙ АНГЕЛ. Отже, по суті, ЙОГО НИНІ ХВАЛИМО.

ІЯ. Ого, звучить майже, як TE DEUM LAUDAMUS — ТЕБЕ, БОЖЕ, ХВАЛИМО!

ЧОРНИЙ АНГЕЛ. Не дивно. Адже за образом і подобою Божою творений образ душі цієї зі шрамом на коліні.

ІЯ. О-ля-ля! Таким жалюгідним, щоб не сказати, нікчемним уявляєте собі Образ Божий?

ЧОРНИЙ АНГЕЛ. Гадаю, пані, рано ще робити остаточні висновки щодо потенційного еквівалента нашого клієнта.

ІЯ. О паноньку! Хай Ваша поетична душа ніколи не засохне під тягарем амбівалентних термінологій.

ЧОРНИЙ АНГЕЛ (з елегантним уклоном). Дякую!

ІЯ (з найглибшим реверансом). На здоров'я! (І без найменшої паузи.) Боже мій, скільки нових Квітів! (Біля Кактуса.) Ой, моя колюча суперниця! Привіт, Опунціє! Що? Цілуватися з твоїми колючками? А це хто сховався? Королева Мишей? Привіт, Йсо! (Нюхає Квіти.) Ах, як же ви, гадюки, пахнуть! (У бік куліс.) Фірся, привіт, як твоя писклява сімка? (Побачивши Грішника.) Не підходь! Не обнімай мене, бо їх тут двоє (поклала руку на живіт), і ти можеш ненароком... (Задкуючи манить Грішника за собою.)

ГРІШНИК. Куди це ти мене маниш?

ІЯ. Там альтанка під Яблуною, вся Виноградом покрита... Ходім, послухаєш, як б'ються їхні сердечка...

ГРІШНИК (спокійно й розважливо). Сусідко, я серцем відчуваю — це твої чергові штучки. Але тепер я йду. Не за тобою, ні! Я йду за нею, за коханням своїм, за матір'ю моєї доці і мого синочка. Йду!

ІЯ-СУСІДКА. Стривай. (Виймає подушку з-під сукні.) Ти вгадав, це я. (Поправляє зачіску.) І не для того я тебе дражнила, щоб за допомогою примітивного обману... Так, так, це я королевою Мишей була, і Кішкою, і з мікрофоном теж я... Рій ось Бджолиний тобі принесла... А насправді я... (Сором'язливо.) Я Смерть твоя, Ко-Ко.

Грішник анітрохи не здивувався: до того йшло. Хоч подих йому перехопило, що правда, то правда.

ГРІШНИК. Ти бреш, бреш, та не забріхуйся! Бо коли ти прикидалася Мишками-Кішками, то всі ми — і Дерева, і Квіти, і я нічого такого не відчували. А коли щойно з'явилося ясне сонечко наше — Ія, все навколо розцвіло і Птахи защебетали, і знову став я самим собою...

СУСІДКА. Гіпноз! Я напустила на тебе гіпноз кохання! Чого смієшся?

ГРІШНИК. Бо ти... (*хихикає*) ти ж, Сусідко, ревнуєш. Читав я багато про тебе, мільйони різних ляля, фа-фа. Але щоб ти ревнувала мене, тобто свою жертву, до звичайної земної дівчини?!. (*Кричить.*) Ія, Ієчко, я знаю, вона бреше, ти — це ти, і ти завжди була поруч зі мною...

СУСІДКА (*перебиває*). Ні, голубчику, ні, коханий! Це я завжди була, є і буду поруч. Де б ти не був, що б не робив — я була і буду поруч з тобою!

ГРІШНИК. Брехня! Навіть у найтяжчі хвилини, коли ніхто зі мною по-людськи... і мами не стало, і я цілими днями, як у пустелі, — не ти вела мене до Пасіфлори, що зацвіла на вікні, і щоразу, як я зближаюсь, шепотіла мені про любов і таїну Божого промислу; не ти примушувала мене бігти у парк і розмовляти з Деревами, й обніматися з ними, як з найближчими друзями, і заряджатися їхньою цілющою енергією; не ти навчила мене розмовляти з Кішками й Собаками, Птахами і Мишами і писати назви всього суцього з великої літери; і не ти, не ти розкрила мені найвищу таємницю життя, яку я зараз, здається, можу, я спробую це сформулювати... З любові і сонячного проміння зітканий цей світ і все живе на ньому. А смерть — це облуда, гіпноз для дурнів, що тільки заради тіла свого живуть...

СУСІДКА. О-ля-ля! То, виходить, мене зовсім не існує? А чиє ж воно таке гарне, оце тіло? Може, й справді я твоя любаска Ія, га? Ну то бери мене... коханий, давай. Чи я тебе візьму, чи ти мене — яка різниця?!

І тут Грішник побачив вираз обличчя Чорного Ангела. І, втрапивши контроль над собою, почав таке виробляти, що, мабуть,

скільки існує людство, ще жодна душа, хай би навіть у яких шрамах не була, нічого подібного собі не дозволяла. Та й те сказати, може б, хлоп і не спромігся на подібну вселенську дурню, якби того Ангельського Лика не спотворив воістину сардонічний усміх.

ГРІШНИК (*верещить*). А-а-а! Дістала вона мене, ця зануда, Божий Посланцю! І не так своєю нахабною поведінкою, як тим, що на Ію, дружину мою кохану... Не можу я терпіти цього знущання, пробач! Ех, де наше не пропадало!! (*Накидається на неї.*) Ти що собі дозволяєш, дівко? З ким жартуєш? Зніми, скинь ці лахи погребальні! (*Синнув її за сукню і раптом побачив те, від чого зовсім стеряв голову.*) О, родинка моя! Улюблена... Що?! Звідки ця гусяча шкіра? (*Люто розтирає плечі, руки, шию і навіть груди її.*) Холодна як смерть, тьху! Не смій так жартувати. Ось же, ось родинка, я цілував її, це вона, точно! (*Цілує.*) Уй, гидота! Як це тобі вдається — бути такою холодною? Ну, Ієчко, ріднесенька, ну воскресай же, я люблю тебе, чуєш?!

СУСІДКА (*водночас з ним*). Зупинись, нещасний, як смієш, ой!.. на кого руку підніма... ой, людоньки, що ж воно діється, та в мене ж тої роботи брудної — скрізь війни, СНІД, наркотики, тероризм, брат на брата, сват на свата... ой, млосно!.. стільки нещасних мріють про мене... ой, не можу!.. мільйони хворих і немічних чекають — не дочекаються, а я канікули, а я... ой! кохатися, о-ой?!?

ГРІШНИК. Давай, давай, Ієчко, воскресай, перемагай цей дурний холод, бо ти ж земна красуня, бо ти ж доцю мені народила і синочка!

СУСІДКА. А щоб тебе родимець побив! Мало того, що себе переконав, то й мене туди ж... ой!

ГРІШНИК. Ну, ну, ще трошки тепла для моєї

шийки, отак, отак, і нижче, для горбочків моїх коханих... молодчина!

СУСІДКА. Ой, ганьба яка приємна, ой...

ГРІШНИК. І ще нижче посилаю тепло, для животики, і ще — для грішного тіла і стегон, і сіднички, отак, отак... І нижче для колінець, і для ніжок моїх, давай, давай, холодні ніжки, навіть такі гарні, цілувати не дуже... о, вже краще, молодчина! Одяг твій, справжній одяг, де він? Мовчи! Я зараз, не тремти, я зараз! *(Зникає серед Квітів.)*

СУСІДКА-ІЯ *(говорить механічно, думаючи зовсім про інше)*. Божевільний, що ти задумав? Я примітивна, забачана коза — ненавиджу політику і зовсім не розумію, за що ти мене кохаєш, ти, серце якого досі було таким холодним і нікому добра не зробило, і... Прости, Ко-Ко, що я так плутано, та хіба це... Постривай, я трошки подихаю... Фу, яке ж я відчуваю хвилювання серця і печінки, і нирок, і селезінки... *(Іншим тоном.)* Ой, бережись, Сусідко, не здавайся. Кодло людське хитре й підступне. І словом, і ділом, гадюка, розігрів мене, і я вже не я, і щось таке в грудях, о-ой! *(Схаменулася.)* Тьху, карго нещасна, й тебе на любов земну потягнуло?!. Візьми себе в руки!.. *(Зміна тональності.)* Та я вже мільйони років тримаю себе в руках, остогидло! А в них же, у цих смертних, тепло таке запашне і лоскоти в різних місцях несподіваних, і губи пухнуть від бажання чогось такого... А чому б і ні? Мужчина симпатичний, безпорадний, комусь же треба за ним доглянути, зварити, обшити. І відпустки я вже цілу вічність не брала... *(Переводить подих.)* Цікаво, а чого це я так вібрую?.. ХІБА ЩО ВЛАСНИМИ РУКАМИ ЗОДЯГНЕШ МЕНЕ У БІЛІ ШАТИ... Та ні, кохання, хай навіть таке шалене, — воно ж, панове, не всесильне!

ГОЛОС ГРІШНИКА. Хіба?! А це ти бачила?

Він зринає серед Квітів, тримаючи на витягнутих руках білі янгольські шати. Вона ж, побачивши таке диво, скрикнула й притисла руки до грудей — жінка є жінка.

ЧОРНИЙ АНГЕЛ *(протягає Грішнику небесну перуку)*. Будь щаслива, людино зі шрамом на коліні! *(Зникає.)*

Злякано посміхаючись, Грішник одягає на Загадкову Жінку шати й незвичну янгольську перуку...

...і сліпне від яскравого спалаху небесного світла...

...і падає ниць.

А Жінка стає щасливим Білим Янголом.

БІЛИЙ ЯНГОЛ. Ох, Костю Костьовичу, ти мене зовсім причмелів... *(Поправляє перуку.)* Я ж так давно не одягала це вбрання. Дякую тобі. Так, так, то через тебе все: кого проводжаю, таке вбрання й одягаю. Ой ні, голубчику, при першій зустрічі я ще не мала такого вбрання, бо кожна людина приходиться на цю землю тільки для того, щоб виростити чарівний Льон, наткати полотна і пошити янгольські шати для мене. Просто?! Гм! Любити Мишей і Котів, і Собак, і Лелек, і Кактуси і виростити Вишню біля свого дому, і дочекатися, поки на неї сяде Бджолиний Рій — і, полюбивши його всім серцем, домовитися про спільне підприємство по виготовленню янгольських шат — це, по-твому, просто?.. Ну, звичайно, я з'явилася до тебе трохи раніше в образі Сусідки, бо ти мав великий талант і, відповідно, гріхи твої теж були великими. А я в таких ситуаціях завжди приходжу раніше: помучити клієнта згідно з його заслугами. І вперше за багато років зустрілася з унікальним випадком: виявляється, лю-

бов до ботаніки й замлогії кардинально впливає на долю грішника... Хвилинку! Що я чую? В такий момент, замість того, щоб думати про вічність, ти дозволяєш собі дріб'язкові думки про Бджіл і Мишей, і... Що? Не вірю. Говори. Я повертаю тобі голос.

ГРІШНИК (*кудись у простір*). Божий Посланцю, якби серед отих примарних глядачів було менше космічних красунь, я б, мабуть, не так випендрювався. Вибачай! (*До Білого Янгола.*) Костюм цей, мабуть, прокатний, еге ж? Театральний...

БІЛИЙ ЯНГОЛ. Ну й клієнт попався, ну й зануда! (*Знімає з нього білий костюм.*) Уй! Живи собі, красеню пришелепкуватий... Очі б мої тебе не виділи і серце не відало...

ГРІШНИК (*зовсім знахабнів*). Стривай, а в чому, власне, мої гріхи?

БІЛИЙ ЯНГОЛ. І ти ще питаєш... міняйло?! Талант Богом даний знівечив. На товчене скло перед блазнями недостойними ставав, і, втративши подобу людську, ганебними шрамами душу безсмертну свою затаврував. О, якби не Йісо і Фірся, сер Тоббі й Опунція, та ще й Соняхи оці з великої літери, я б уже давно тебе... Фу, не можу дивитися на ці коліна — одягайся!

Грішник здивовано обмацує власне тіло, озирається довкіл, а відтак одягає той модний одяг, у якому вперше з'явився.

ГРІШНИК. Квіти пахнуть. Бджоли гудуть. Сонечко лагідне.

БІЛИЙ ЯНГОЛ. Сядь у своє улюблене крісло. Заплющ очі... Ти народився у країні, де люди бездумно і тупо вбивають одне одного. Тепер, коли скінчиться твій казковий сон про півтори хвилини, чарівний Леон, янгольські шати і Бджолинний Рій, ти

прокинешся в іншій країні. На перший погляд там усе буде знайоме — і люди, й проблеми, і гроші, і вбивства. Але якою насправді буде та країна, залежить від тебе, тільки від тебе. Спи...

ГРІШНИК (*крізь сон*). Я люблю тебе, Ія.

БІЛИЙ ЯНГОЛ (*ревниво*). Люби на здоров'я... (*Йде.*) І не забудь на прощання розповісти людям свій улюблений анекдот про ембріонів-близнюків. (*Знімає з Груші Бджолинний Рій, зникає.*)

ГРІШНИК (*прокинувся, до глядачів*). Ви ще тут? Ну тоді слухайте, що мені наснилося... Будь-яку думку, виражену словами, можна висміяти і припечатати вигуком: ля-ля, фа-фа! І все ж я ризикну поділитися з вами... (*Обережно підбираючи слова.*) Розподіл на людей, Птахів, Рослин, Тварин — умовний. Це — усміх Божий, лагідний каприз. Насправді ж існує одна-єдина безконечна душа, і всі ми часточка її, а матінка-Земля — найбільша і найсвятіша її частка... Але! Якщо ми всі — Квіти, Деревя, Птахи, Тварини, люди — єдине ціле... то, виходить, що й вона — Сусідка — невід'ємна частка цієї великої душі?..

Встає, механічно поливає Опунцію, врешті каже інтимно

А тепер дозвольте розповісти вам на прощання цей старий анекдот, може, хтось не чув його. Розмовляють в материнській утробі ембріони-близнята:

Перший. Цікаво, як там, на тому світі? Є життя чи ні?

Другий. Не знаю, звідти ще ніхто не вертався. Але, кажуть, туди веде довгий чорний тунель, в кінці якого — яскраве світло.

Казку записав — Я. Верещак

Оксана Танюк

АВВА І СМЕРТЬ

Фентезі-притча з елементами чорної сучасності

Присвячується Серу Річарду, Дарію, Герді, Цезареві, Карену, Кедрові, а також Черрі та Варвару Першому та всьому їхньому славетному племені.

*Чи спостерігали ви коли-небудь
за своїм собакою під час сну?
...Імпульсивні відрухи лап , тихе
скавчання, наче він когось
переслідує...Ваш пес тут і поруч,
біля ваших ніг? Але чому тоді
у вас закрадається сумнів і виникає
питання, де зараз і з ким гуляє ваш
улюбленець?..
З нотаток кінолога*

Дійові особи:

ПЕТРО, вчений-егоцентрик, фахівець з криогенної медицини.

АВВА, його собака й «асистент».

ЕВА, його дружина, що вельми комфортно почувається у ролі жертви.

ЛЯЛЯ, небога Еви, що живе з ними.

ІВАН, друг-бізнесмен, альтруїст-екстремал. Як йому вдалось стати багатієм, відомо лише Богові.

БАРБАРА, Іванова дружина, блондинка — антитіло свого чоловіка.

СМЕРТЬ, друг родини.

КВАРТИРАНТИ: НЕВИДИМИЙ ГАЗЕТНИЙ МАНІЯК, ПОСОЛЬСТВО ШВИ, ХОР ДІВЧАТ, ГОТЕСА.

Простір дому — своєрідна система модулів: сходи, коридори, кімнати, що перетинаються, немов у різних вимірах. Такий собі кубик-рубик. У кожній кімнаті-клітині — свій ритм, своє життя, власний внутрішній сюжет. Десь нагорі — лабораторія Петра. Простір прагне трансформуватися, набути різних інтер'єрних конфігурацій.

ПЕРША ДІЯ

СЦЕНА 1

Сценою котиться м'яч. Собака на повідку тягне за собою чоловіка у капцях, одній шкарпетці і темному плащі.

СЦЕНА 2

Ева прибирає у вітальні. З кімнати праворуч долинає спів Хору дівчат, які виконують «Оду до Радості»... Коли голоси вшухають, з кімнати ліворуч чути буркотіння: «Розстріляти всіх двірників, власників собак і трамвайних зайців — і життя налагодиться!»

ЕВА. Жах! Хіба можна бути таким мізантропом! А коли прийшов винаймати кімнату, був святий і божий.

Підходить до лазнички. Стукає. Звідти долинає клекіт води і якісь мантри.

ЕВА. Я дуже перепрошую, що заважаю вашому молебню... Не чують. (*Вігхочить.*) І чому треба мо-

литися Живому Джерелу саме в лазничці? Невже не можна знайти якоесь інше джерело? Онде в кухні теж кран тече — і вода дзюрить без упину...

З лазнички величаво виступає процесія Посольства Шіви.

ЕВА. Нарешті! Бо я вже була подумала, що знову не вдасться помитися. Ото ще святенники! (*Витається.*) Шіва Рама!

ПОСОЛЬСТВО ШІВИ. Рама Шіва!

ЕВА. Рама! Дуже приємно! Мама мила раму!

ПОСОЛЬСТВО ШІВИ. Рама любить маму! Рама мами — мама Рами!

ЕВА. Так, так... Даруйте, але маю до вас розмову... Я все розумію — рама Рами — у вас свої справи — богоугодні...

ПОСОЛЬСТВО ШІВИ. А-О-У-МММ...!

ЕВА. Так, так, я розумію... Але ж зрозумійте і ви мене...наразі ціни зростають... Тарифи підвищують, газ... Вода... знов-таки... Ви ж нею весь час користуєтесь... Отож, я мушу підвищити комірне...

ПОСОЛЬСТВО ШІВИ. Шіва Рама, шіварама, шіварама... (*Посипають Еву сухим рисом і йдуть собі геть.*)

ЕВА. Зачекайте... Хоч перекладача наймай! (*Дивиться на розсипаний рис.*) Гай-гай! А я все думаю, де той рис зникає?! Господи, за що мені все це?

Ліворуч прочиняються двері і з'являється рука з газетою. Рука вкрай роздратована, вона трясє газету, немов збирається її придушити.

— «Нечувано! Ще один пітбуль порвав свого хазяїна. Він постійно його дратував. Знущався з нього. І хазяїну це, зрештою, набридло — він відгриз пітбулю вуха! Ні, всіх стріляти, всіх, всіх... Почати з хазяїв пітбулів, потім винищити хазяїв бульдогів, а потім — усіх хазяїв життя...»

ЕВА (*підходить до дверей*). Можна вас потурбувати? Хочу поговорити про комірне...

— «Це огидно! Спершу вуха відкусив, потім — хвоста? Куди котиться цей світ?!» — двері з грюкотом зачиняються, просто перед носом у Еви.

Сходами хутко спускається Петро.

ПЕТРО. Чи буде коли в цьому домі спокій? І тиша? Хто мені скаже? Я не можу працювати. Якщо мої близькі мене не розуміють, то що говорити про всіх оцих ...

ЕВА. Вибач, будь ласка. Мені. Тобто... їм. Я сама втомилась. Але ж ти розумієш — на те нема ради. Це все заради твоїх... твоєї роботи...

ПЕТРО. Моєї роботи! Та неможливо знайти гроші якимось інакше?

ЕВА. Як? Підкажи.

ПЕТРО. Хіба я знаю... Але не так... Невже доконець треба поселяти усіх оцих...

З'являється Хор дівчат.

ПЕТРО. ...німфеток.

Дівчата роблять кніксени.

— Мальвіна Арнольдівна питає, коли буде третій сніданок?

ЕВА. Хіба ми домовлялися про апартаменти з харчуванням? Добре-добре, я вас покличу.

Дівчата роблять кніксени і вибігають.

ПЕТРО. Це вже занадто! Вилізли на голову, та ще й поганяють.

ЕВА (*бере тацю, ставить на неї чашки і кавник*). Не треба так нервуватися! Адже ти знаєш, що після того, що сталося з Іваном, ми тільки так можемо заробити собі на шматок хліба. Треба трохи потерпіти!

ПЕТРО. Потерпіти! До речі, ти замовила те, що я просив?

ЕВА. Звісно, замовила.

ПЕТРО. Ось тобі ще перелік. (*Подає довгий список.*) Зроби ласку, це конче треба. Негайно.

ЕВА. Оце все? (*Вона збентежена, але стримується.*) Я хотіла сказати: і це все? От бачиш, боюся, нам доведеться брати ще пожилеців.

ПЕТРО. Жодних нових квартирантів! Я так більше не можу! Ви мене вбиваєте!

Голос із дверей ліворуч. «Єдиний вихід — евтаназія! Легалізувати евтаназію! Свободу евтаназії!»

ПЕТРО. Який жах! (*Забирає у Єви тацю, піднімається до себе.*)

ЕВА. Зачекай, а як же... Отаке... (*Бере ще одну тацю, ставить чашки і йде на кухню.*)

Хор дівчат під диригуванням Мальвіни Арнольдівни співає «Оду до Радості».

Процесія Посольства Шіви «пропливає» кімнатою, прихопивши мимохідь тацю з їжею.

Ева повертається і побачивши, що діється, знеможено опускається на сходи.

Вибігає Хор дівчат. Вони в голодному ввічливому очікуванні. Ева дістає третю тацю.

СЦЕНА 3

Темрява. Кімнатою перебігають білі примари. Це Хор дівчат, що прокрадаються до вбиральні.

— Тихо! Мені й так лячно!

— Ще б пак! Педофіли у кожному кутку!

— Ет! Не смішно! Це просто огидно!

— Як ти знаєш?

— Що я, вчора народилась, чи шо? Я й не таке знаю!

— Досвідчена!

— Та вже досвідченіша за декого!

— Та невже? Цікаво... Ой-ой- ой! Мене хтось за ногу вхопив!

— Це не я!

— І не я!

— Знову ці кляті філи! Дівчата, з ними треба отак! (Чоловчий крик — А-а!)

— Тьху! Яка гидота!

— А мені смакус. Якби ще присолити...

Голоси віддаляються. Очевидно, вони все-таки дійшли до вбиральні.

Кімнатою проходить хтось у нічній сорочці. Підходить до сходів, прислухається. Нагорі рипнули двері, блимнуло світло.

«Нічна сорочка» починає «сходження».

Повертаються дівчата.

— Зачекайте! Дайте ще раз затягтися!

— Хутчіш! Маліна задасть нам гарту!

— Вдавиться! Не дреф-фь! Відтягнись! Кайф-ф! Це понтово, це круто! А ти шо? Спробуй!

— Ні, не буду, голос пропаде. А я хочу стати співачкою.

— Овва! Харчі не ті.

— Чому це ?

— Треба додержувати дієти! М'яса забагато їси!

— То й шо! М'ясо силу дає!

— Залезить, як приготувати. Якщо хочеш мати голос — треба їсти відварені легені — шматочками. Якщо потрібна мозкова атака, тоді — мізки у фрїтюрї — свіжанина. Тільки не морожені. От я, скажімо, люблю свіжонарізані пальчики, тоненькими скибочками...

— І я! А зверху покласти дрібно нарізану цибулю, сир, яйця, і притрусити все це кропом...

— Щось мені їсти захотілось...

Голоси завмирають у кімнаті. «Нічна сорочка» продовжує «сходження».

СЦЕНА 4

Ева розносить газети, підсовуючи їх під двері квартирантам.

ЕВА. Заразом і цидулки з проханням платити більше, а поводитись тихіше. Хай почитають.

З дверей ліворуч: «Ось масте! Бабця-паралітичка впала до акваріуму з піраньями... Вона захлинулась... так... так. Вода вихлюпнулась разом з рибками, і вони загинули... А вони не дешеві... Як так можна?... Пошмаляти всіх бабць! Бабах! Бабах! Бабах!»

Посольство Шіви чимчикує у пошуках їжі.
«Шакунтала Рама!»

ЕВА. З Богом! Тобто — мама раму... До побачення! Читали мого листа? Ні?

Хор дівчат розпочинає репетицію.
Готеса в чорному повільно сомнамбулює кімнатою і натикається на Еву.

ЕВА. Пробачте!

Готеса завмирає на місці.

ЕВА. Я хотіла з вами поговорити. Тобто, я мушу поговорити з усіма пожилцями.

Готеса лишається незворушною.

ЕВА. Ви самі, певно, розумієте... Мені так незручно... Звісно, коли ми домовлялися, була одна ціна, але ... вибачте, я мушу підвищити, вибачте... комірне... Вибачте...

ГОТЕСА. Ми загубились у трикутниках одного всесвіту...

ЕВА. Загубились?... Ви про що?

ГОТЕСА. Коли замухотить літо, вампіри захрумтять пігулками... Дао. *(Прямує галі.)*

ЕВА. Нічого не второпала. Таки не вмю я розмовляти по-діловому. Але все одно треба буде поговорити з усіма. Такі витрати! Такі збитки! *(Стукає у двері ліворуч.)* Перепрошую!

ГОЛОС. «Сміхота! Безглуздя! Літак відомого бізнесмена І. врізався в льодовик. Дивовижно, але тіло бізнесмена вмерзло в кригу і залишилось неушкодженим... Потім воно таємничо зникло з місця катастрофи...Цікаво. Кому знадобилось тіло? Так, далі...

ЕВА. Господи! Як мені все це набридло! Чи буде цьому край?

Дзвонять у двері. Ева підходить до дверей, але не відчиняє.

ЕВА. Місце немає.

ГОЛОС ЗА ДВЕРИМА. Як це розуміти?

ЕВА. Мушу вам відмовити...

ГОЛОС. Відмовити? Мені? Цікаво. Зі мною таке вперше.

ЕВА. Вибачте. Вийшло якось негарно. Ми дали оголошення... Нам справді потрібні гроші... Розумієте, у нас чоловік... тобто... мій чоловік... Він... *(пошелки)* він — великий вчений. Але в нас немає вільної кімнати.

ГОЛОС. А де ваш чоловік?

ЕВА. То ви до нього?

ГОЛОС. Можна й так сказати.

Тим часом у вітальні знову з'являється Хор дівчат.

ЕВА. Я можу йому щось переказати?

ГОЛОС. Так. Тобто ні.

ЕВА. То ви не з приводу помешкання?

ХОР ДІВЧАТ. Ми з приводу попоїсти. Чи скоро обід?

ЕВА. Обід? Щойно ж був сніданок...

ГОЛОС. Ні, ні. На ваше житло я не претендую. А от ваш чоловік, до речі, весь час намагається забрати моє.

ЕВА. Що? Та як ви смієте казати такі... такі речі про мого чоловіка?! Про унікальну, видатну, прекрасну людину! Про вченого! Ви навіть не уявляєте, яке відкриття він зробив — для всього людства, для життя всесвіту. Та він святий! І що, даруйте, він може жадати від вас? Перепрошую, але це глупство і неподобство! Перепрошую! Дівчата, а вам чого?

ХОР ДІВЧАТ. Ми з приводу обіду!

ЕВА. Кожну хвилину вам треба обідати! Мені дуже кортить поговорити з вашим хормейстером...

Хор дівчат вибігає.

ГОЛОС. Добре, я вам вибачаю цю полум'яну промову. Знаєте, мені навіть захотілось з вами поспілкуватись, попліткувати про те, про се...

ЕВА. Навіть не знаю... Може, якось... колись. Коли-небудь...

ГОЛОС. Я в цьому анітрохи не сумніваюсь.

Кімнатою проходить Готеса. Ева поривається перепинити квартирантку, але все-таки повертається до вхідних дверей.

ЕВА. І все ж таки я не можу зараз запросити вас навіть до чаю. Останнім часом наш дім нагадує якусь божевільню. Щось содомо-гомораїдальне явище. Вибачте.

ГОЛОС. Оце якраз не смертельно. Все почиститься, почиститься. Я зайду згодом. Потеревеніти. (Зникає.)

ГОЛОС ІЗ ДВЕРЕЙ ПРАВОРУЧ. «Щоб твоя бабця тобі ракахірі зробила! Ідійоти! Ідійоти! Піду я від вас. І країна ваша лиха. Поїду, поїду. І гороскоп на сьогодні паскудний. І всі ви паскудні! Сил моїх більше немає...Краще вмерти...»

Повертається Посольство Шіви: «Вама Нірвана»

ЕВА (спересердя). Бісова-мама-вама...

СЦЕНА 5

Приватна лабораторія у домі Петра. Петро, тепло вбраний, завзято над чимось «мольфарує». Зимно.

СЦЕНА 6

Ева нервово походить по кімнаті. Іноді зупиняється, прислуховується до звуків, що долинають з лабораторії. Кутається у шалик. Дзвонять у двері. Ева відчиняє. До кімнати стрімголов врывається Барбара з двома великими валізами у руках. Барбара вбрана по-літньому, з великим декольте, у шортах — круїзно-курортний варіант.

БАРБАРА. І як тобі це подобається?

ЕВА. Добридень, Барбаро! Не думала, що ти так швидко приїдеш.

БАРБАРА. Я мчала, як очманіла кішка! Мене навіть зупиняли — такий люб'язний, молодий... У-ф-ф, треба віддихатись... А чого ти на мене так дивишся?

Я не хочу, щоб у нас, як і торік, пропав бонус. Тоді ми збирались у круїз по Чорному морю — не вийшло! Робота-робота! А тепер — у нас на три роки орендовано апартаменти. Пригадуєш, я тобі розповідала, як нам їх, так би мовити, подарували...Ну от! А ми не можемо тим скористатись. Ти розумієш? Ево, мені це набридло! Як кудись їхати разом, завжди щось таке трапляється... А я ще ніколи, розумієш, ні-ко-ли не була на Мальдивах!

ЕВА. Я теж...

БАРБАРА. Ну, ти в нас взагалі праведниця! А я хочу насолоджуватись життям! Отак! Щоб було... нормально!

ЕВА. Даруй, Барбаро, але ти поводишся так, нібито нічого не сталося...

БАРБАРА. Та що ти кажеш! Я чудово розумію, що сталося! Отож я й кажу. Варто нам лише зібратись у відпустку, неодмінно щось стає на заваді. Якщо ми знову, не дай Боже, нікуди не поїдемо — я вже цього не переживу! Ти знаєш, як непросто знайти пристойний готель, зі Спа, з усіма зірками. Тепер усі розумні стали, кожне хоче відпочивати по-царському, з комфортом. Як я страждаю...А ще ж треба купити речі, спакувати валізи...

ЕВА. Барбаро! Ти про що? Я, звісно, розумію, у тебе — шок! Адже так? Це — шок?!

БАРБАРА (*не розуміючи*). Шо?!...

ЕВА. У тебе дещо неадекватна реакція. Ти не хвилюйся, все буде добре! Петро — він справді великий вчений.

БАРБАРА. Та знаю! Я тільки хочу знати, коли ми з Іваном зможемо їхати? Минуло вже десять днів...

ЕВА. Ти розумієш, що говориш?

БАРБАРА. Звісно...

ЕВА. Мені здається, ти не зовсім усвідомлюєш ситуацію...

БАРБАРА. Я дуже добре усвідомлюю! Але скільки можна варити з мене воду?!

ЕВА. Ти або з'їхала з глузду, або... Барбаро, твій чоловік... Він перебуває...

БАРБАРА. То що там знову? Де він?

ЕВА. ...між життям і смертю.

БАРБАРА. Атож! Я знаю! Я і хочу спитати у Петра, коли він, нарешті, виведе його зі стану, так би мовити,... безвідповідальності?

ЕВА (*збентежено*). Ти, бодай, розумієш, що Іван може і не вийти з цього стану?

БАРБАРА. Як це — не вийти? Нехай тільки спробує! Нехай тільки вони з Петром спробують! Іван що, дарма гроші своєму давав на всякі витребеньки, якісь експерименти? Чималі суми... Ні, ти мені, Ево, скажи — як свої наукові вихиляси робити, то все виходить! А як з Іваном таке трапилось, лихо-то яке! (*Починає голосити.*) Біда! І що, кращий друг, якому мій Ванечка стільки добра зробив, — не може його повернути сюди, до мене, у лоно? Маячня!

ЕВА. Ти говориш, мов якась...

БАРБАРА (*агресивно*). Мов хто? Ну, кажи, кажи...

ЕВА. Мов (*добирає слів*) жінка... неінтелігентна!

БАРБАРА. А що я такого сказала?

ЕВА. Ти заспокойся, будь ласка! Постав валізи, отут. А сама — сідай. Сідай. Гадаю, тобі треба випити. Зігрітись.

БАРБАРА (*сідає, валізи навіщось присовує до себе*). Знаєш, не відмовлюсь. Якось зимно у вас завжди. Може, ванну прийняти?

ЕВА. Оце вже навряд. Там наші водопоклонники влаштували капличку.

БАРБАРА. Вони що, моляться унітазові?

ЕВА. Ні, вони моляться Живому Джерелу. А в нас там постійно річка-невеличка... Крани іржаві.

БАРБАРА. Ти що? Не знаєш?

ЕВА. Чого я не знаю?

БАРБАРА (*обурено*). Згідно з фен-шуєм — це злочин!

ЕВА. Хіба?

БАРБАРА. Сама подумай: вода витікає — гроші вимиває, життєва енергія з дому йде! Можеш мені повірити! Сама читала у серйозному виданні, в «Наталі».

ЕВА. Зрозуміло. Та все одно про ванну не може й мови бути. Зігріємось інакше.

Ева дістає фужери, наливає, подає Барбарі.

ЕВА. Все буде добре. Має бути добре. Іван не така людина, щоб отак не попрощавшись від нас піти.

БАРБАРА. Хоч це в його стилі (*цокаються, л'ють*). Ти, мабуть, вважаєш, я безсердечна, ступа дерев'яна... Чоловік у комі лежить, а я... Заповіту не залишив...

ЕВА. Я так не думаю. Ти ж любиш Івана. По-своєму...

БАРБАРА. Знаєш, коли мені сказали, що його літак розбився, я аж нетямилась. Не вірила. Як так? Щойно перед від'їздом сварились. Я йому навіть ультиматум виставила. До речі, вимагала, щоб він більше не давав Петрові жодної копійки. І він ніби й пообіцяв... Хитнув головою, звелів підготувати літак. Потім підійшов до мене, поцілував. Яюсь несподівано, незграбно... Я завжди була проти його льотів-польотів. А він, як на те, ще й від пілота відмовився. Сказав, сам сяде за штурвал... (*Плаче*.)

ЕВА (*втішає*). Заспокойся. Бо насправді диво, що сталося саме так. Іван твій у сорочці народився. Неймовірно! Очевидці розповідали — від літака нічого не залишилось, перетворився на сплющену бляшанку. А в Івана — жодної подряпини.

БАРБАРА. То чого він як неживий?

ЕВА. О, Боже! Скільки тобі можна товкти, що він занадто довго пролежав у кризі. Але, в протилежному разі, всі надії були б марні. А так... Вважай, просто заснув.

БАРБАРА (*схлипуючи*). Іноді мені здається, що він од мене втік... А що, як не повернеться?!

ЕВА. Заспокойся! Петро вранці сказав, є позитивна динаміка. Тож скоро будемо зустрічати нашого Іванка. Ти, головне, тримайся і вір! І... люби.

БАРБАРА. Так-так! Власне, коли його тіло, тобто, Іванове тіло, перевезли до вас, мені трохи полегшало! Адже тільки Петро може його розморозити, відживити. Тим своїм «антифризом», чи як його там називають. Все одно нічого не розумію.

ЕВА. Свій винахід Петро назвав «сироваткою Герди». Жартома, звісно.

БАРБАРА (*неспогівано*). У Петра з вашою Аввою завжди вдавалося, чи не так?

ЕВА. Так, з Аввою завжди вдавалося. Це вона торувала стежку у потойбіччя. (*Сумно*.) Хоч мені це ніколи не було до вподоби.

БАРБАРА. До речі, де вона тепер?

ЕВА. Гуляє безкраїми засніженими рівнинами.

БАРБАРА. Гадась, вони там зустрілися?

З лабораторії долинають якісь звуки. Вони прислухаються.

ЕВА. Він нас покличе, коли щось... (*пауза*). Я вірю в Петра.

БАРБАРА. Ти завжди в нього вірила. Еге ж?

ЕВА. Завжди. Коли ми були бідними студентами, і він не міг знайти роботу, я в нього вірила. Коли його, зрештою, оцінили і запросили до кращої клініки в Швейцарії, а він відмовився, — я в нього вірила, вірила, що вчинив він правильно. І, нарешті, коли в нього з'явилася можливість займатися своїми дослідженнями тут, бо Іван почав його фінансувати (*пауза*), я в нього вірила. Вірю. (*Раптом замовкає.*)

БАРБАРА. Щось не так? Ти чогось не договориш?

ЕВА. Та ні, все так. Я завжди буду з ним. Завжди підтримуватиму його ідеї. Навіть якщо він буде не зовсім правий. Йому потрібна допомога. Навіть якщо зараз він цього і не розуміє.

Барбара. Ти, певне, думаєш, я — білявка, жінка нетямуща, а втім я бачу, що таке життя тебе не вдовольняє. Не все тобі подобається у ваших стосунках... Бачу, бо я знаюся на цьому... Не ображайся, Ево, але, якщо вже про це зайшла мова, то скажу: в тебе є одна, але дуже велика вада. Ти надто віддана, віддана як... собака. І довірлива... Вибач, звісно, це не моя справа,... але...

ЕВА. Про що ти?

БАРБАРА. Не зважай... А де твоя небога?

ЕВА. На практиці, невдовзі має повернутися.

БАРБАРА. Либонь, Петро їй дуже допомагає.

ЕВА. Звичайно, допомагає. Адже після смерті моєї сестри у Лялечки нікого, крім нас, нема. Ми завжди будемо їй допомагати.

БАРБАРА. Зрозуміло. Тож я й кажу — довірлива ти.

ЕВА. Я просто щаслива жінка! А все інше — пус-те. І у вас все буде добре.

БАРБАРА. Обіцяєш?

ЕВА. Обіцяю... Давай за здоров'я і довге життя, за Івана (*цокаються*).

БАРБАРА. Хочу тобі зізнатися... Коли мені сказали, що його літак розбився, перше, про що я подумала, — про заповіт! І про те, що шлюб ми не оформили, і про всяке таке — про чорну жалобну вуаль, скажімо... Мабуть, я не дуже... як Іван каже, якісна людина. Так? Мовчиш... (*Пауза.*) А раптом вона не повернеться?

ЕВА. Хто?

БАРБАРА. Авва.

ЕВА. Повернеться. Кажу ж тобі, для Петра це як насіння лузати. Стільки разів її туди виряджав і поки що, тьху-тьху, Авва завжди повертається. Прокладається ще бадьорішою та міцнішою, як після доброї прогулянки.

БАРБАРА. Але ж на людях таких дослідів ще не провадилися.

ЕВА. Хіба ми маємо вибір?

Ева підходить до Барбари, обіймає її. З лабораторії знову долинають якісь звуки.

ЕВА. А ось і...

БАРБАРА. Що? Що?

ЕВА (*відчиняє двері*). З поверненням!

БАРБАРА. Іванку! А-а!

До кімнати вбігає Авва. Енергійно струшує з себе крижані бурюльки, радісно кидається до жінок.

СЦЕНА 7

Лабораторія. Ляля прослизає у двері, затуляє Петрові долоньями очі.

Петро хапає її за руки, обіймає.

ЛЯЛЯ. Боже мій! Як я непокоїлась! Тільки-но почувала в новинах — і одразу до тебе! Прямо з практики.

ПЕТРО. Сонечко, який я радий тебе бачити!

ЛЯЛЯ (*заторохотіла*). Що з Іваном? Він справді живий? Як таке може бути? Що, просто вмерз у кригу? Ти щось можеш зробити? Можеш! Можеш! По очах бачу! Тепер у тебе є всі можливості перевірити нашу ... твою «Герду». А я тобі допомогатиму.

ПЕТРО. Годі-годі, моя любя, стільки питань! (*Цілує її*.) Так то воно так, але...Дякую за твою віру в мене! Але... Ще не час говорити, що Іванко серед нас, живих. Він десь посередині.

ЛЯЛЯ. І все одно нам поталанило!

ПЕТРО (*гочірливо*). Лялечко!

ЛЯЛЯ. Вибач. Я просто мала на увазі, що ти можеш, застосувати, нарешті, свою сироватку... Ти можеш врятувати людину! Ти можеш дорівнятися до Бога.

ПЕТРО. Давай не будемо так голосно.

ЛЯЛЯ. Чому? Ти даруєш йому нове життя. А людство зробить ще один крок на шляху до безсмертя. Уявляєш? Ми будемо жити вічно! Ми скасуємо смерть, і я буду вічно гарною і молодою!

ПЕТРО. Ти надто квапишся. Це ще треба зробити...

ЛЯЛЯ. І зробиш! Я це відчуваю! Я знаю, що саме так і буде! Я в захваті від тебе! Я тебе обож-

нюю! Яке це щастя — кохати генія! Великого мага! О, мій Санта! Я на все для тебе готова, я завжди буду з тобою! Вічне моє кохання!

ПЕТРО. Яка ж ти в мене ще дитина... Якби не ти... Ти даєш мені стільки наснаги. Так, я мушу це зробити. Від мене так багато залежить. Це стане справжньою сенсацією!

ЛЯЛЯ. Так, над цим працює багато вчених, ми вчили про це, але всі ці маніпуляції з вічним життям — отам (*жестом показує нагору*) — не дуже схвалюють.

ПЕТРО (*грайливо*). А моє пухнасте зайченя певне того, що те, чим я займаюсь, там схвалюють?

ЛЯЛЯ. Поза будь-яким сумнівом. А твоє зайченя піде за тобою хоч на Північний полюс! Ні, краще на Південь! Дарма що, і там, і там твій лютий холод... А ще ліпше (*замуркотіла*), — побудувати будиночок, ні, справжній палац, десь на далекому острові, — скажімо, Фіджі, який ми купимо...

ПЕТРО. Овва! Які в нас амбіції!

ЛЯЛЯ. Лише так! Хіба ти не такий? Тобі ж теж — подавай королеву!

ПЕТРО. Тільки так! Ходи сюди, моя володарко!

ЛЯЛЯ. Зачекай, а раптом Іван прокинеться?

ПЕТРО. То й що? Якщо наше кохання змусить його розплющити очі...

ЛЯЛЯ. Побачить нас, розкаже все тітці, не боїшся?

ПЕТРО. Не хвилюйся! Ти ж знаєш, я збираюсь розлучитися.

ЛЯЛЯ. Коли? Ти це обіцяєш чи не з першої нашої зустрічі.

ПЕТРО. Все буде, дай мені трохи часу. Ось витягнемо Івана...

ЛЯЛЯ. А можна на нього подивитись?

ПЕТРО. Навіщо? Видовище не з присмних...

ЛЯЛЯ. Ну, котику, ну, будь ласочка, ну... (*горнеться до нього.*)

ПЕТРО. Що з тобою вдієш! Гаразд, тільки обережно! І одягнись, там холодно.

ЛЯЛЯ (*плескає в долоні*). Класно!

Петро разом з Лялею заходять до кріобоксу. Чутно тільки їхні голоси.

ЛЯЛЯ. Неймовірно! Він схожий на Діда Мороза. Або на заснулого принца, якого має поцілувати якась красуня. Хто його поцілує? Може, я?

ПЕТРО. Його вже «Герда» поцілувала. Тепер треба тільки чекати.

ЛЯЛЯ. Як довго?

ПЕТРО. Я не Бог і не ілюзіоніст. Це вирішить Час. А тепер ходімо до тебе! Я дуже скучив!

СЦЕНА 8

Ева і Петро.

Петро в доброму гуморі спускається сходами.

ПЕТРО. Як тут у вас?

ЕВА. Приходила Барбара, тебе не дочекалась. Хотіла побути в нас, але я вирішила, що не варто. Обіцяла зразу їй подзвонити, коли що...

ПЕТРО. І правильно! Тільки цієї істерички мені бракувало!

ЕВА. Я чула, Лялечка приїхала. Вона піднялась до тебе?

ПЕТРО. А, так... Я попросив її принести мені... цей... фізрозчин...

ЕВА. Мені здається, Ляля мене уникає...

ПЕТРО. Та ні, тобі здається. Просто вона делікатна, вразлива дівчина, не хотіла вам з Барбарою заважати.

ЕВА. Он воно що...

ПЕТРО. До того ж, вона — молода, жвава дівчина, а ти її весь час повчасш. Звісно, їй нудно... з нами...

ЕВА. Мене бентежить її майбутнє. Добре, зараз ти взяв її до себе на кафедру. А що далі? Мені здається, в неї немає потягу до науки... Аби порядного чоловіка для неї знайти. Ми ж не вічні. А я за неї відповідаю.

ПЕТРО. Гм... та... якимось, буде. Гаразд. Власне, я прийшов по Авву. Де вона? А ось ти де (*гладить собаку*). Зараз підемо далі працювати. Хочу перевірити на тобі одну формулу.

ЕВА. З нею все гаразд? Якась вона цього разу сумна.

ПЕТРО. Та ні, тобі здалось. У неї всі системи в нормі, все чудово функціонує.

ЕВА. В мене якимось дивне передчуття... Може, більше не варто її туди відправляти? А що, як вона одного разу не повернеться? Нехай вже буде з нами... Іноді мені буває так самотньо... Ти весь час у лабораторії, Ляля в інституті. А я сама.

ПЕТРО. Знову своєї? Як ти вмієш зіпсувати настрої, все перекрутити! Цей собака — мій головний помічник. Мій інструмент. Як я без нього? Без Авви не було б і моєї «сироватки Герди».

ЕВА. Ти знаєш, як я до цього ставлюсь.

ПЕТРО (*роздратовано*). Авжеж, знаю! Ти ніколи мене не розуміла! Я рятую людей! Іван теж повер-

неться звідти, звідкіля повертається Авва! Не віриш...

ЕВА. Вірю, просто...

ПЕТРО. Не віриш і не поділяєш моїх поглядів. Ти не схвалюєш того, що я роблю!

ЕВА. Це не так...

ПЕТРО. Це ти мене тримаєш. Без тебе я був би вже десь у... Швейцарії... Мав би свій острів... З людиною, яка б мене підтримувала, а не читала нотацій про віру в Бога й всіяку іншу бридню.

ЕВА. Не треба так! Не треба гнівати Бога!

ПЕТРО. А як треба? Коли літак врізався в льодовик, де був твій Бог? І хто зараз Бог для Івана? Хто дасть йому нове життя, новий його сенс? Я! Я! Я дам людям нові життя!

ЕВА. І нашої доньці?

ПЕТРО. Що? Про що ти? А... Ну, годі, мені працювати треба. Авво, до мене! Поруч!

Йде разом з Аввою, нашттовхується на крісло, в якому сидить Готеса.

ПЕТРО. Пардон...

ГОТЕСА (*задумливо*). А ти по той бік муру, де вирізблюють мовчання, як мені досягнути твоє небо, чи-то квітку скосив, чи-то смерть приручив...

ПЕТРО. Пардон...

ЕВА. Ти рятуєш інших, а хто рятує твою душу? Прости його, Господи! Він не знає, що творить, прости нам нашу гординю... (*Молиться.*)

Затемнення

ГОЛОС ГАЗЕТНОГО МАНІЯКА. « В лісах під Чорнобилем знайшли зграю юних людоджерок. Достоту

як давньогрецькі сирени вони заманювали самотніх мародерів гарними співами, а потім жорстоко й нещадно розправлялися з ними. Одному чоловікові вдалося врятуватися. Лець живий, він прийшов до міліції, що найкурйозніше, з повинною. То був відомий збоченець Беня Ладман, який перебував у міжнародному розшуку. Його звинувачують у незаконних сексуальних протидіях органам правосуддя... Яка ж бо несправедливість! О, життя — ти велика дупа!»

СЦЕНА 9

Іван у кружалі світла. Його мову можна сприймати як монолог або діалог з невидимим співрозмовником.

ІВАН. Я підняв свій літак високо-високо, як мені здавалось, до найвищих вершин кохання, і ... не витримав. Не вистачило дихання.

СЦЕНА 10

Петро у лабораторії.

ПЕТРО. Ні, брешеш! Живеш, Іванку!

СЦЕНА 11

ІВАН. Любов, власне, і є вічність. В неї нема — Я і Ти. Це розум спричинює нам двоїстість. А я кохав Еву шалено, і лише тут зрозумів, які нікчемні мої бажання та почуття.

СЦЕНА 12

Хор дівчат співає «Оду до Радості».

СЦЕНА 13

ПЕТРО. Ще трохи! Почекай! Я тебе витягну!

СЦЕНА 14

ІВАН. Я нічого не чекаю, нічого не хочу і не прошу. Просто кохаю. Найпевніш, це і є безсмертя.

СЦЕНА 15

ПЕТРО. Так! Так! Скоро, зовсім скоро на землі не буде страждань, знегод і, головне, смерті...

СЦЕНА 16

Ляля з газетами перед дверима кімнати Невидимого Газетного Маніяка. Двері прочиняються, і з'являється рука у білій рукавичці з трояндою. Ляля хоче взяти квітку. Рука з трояндою зникає. Ляля стукає у двері. Рука знову з'являється, щоб забрати газети. Ляля починає повільно й методично дерти газети на дрібні клаптики, перетворюючи їх на летючих метеликів. «Рука» прикро вражена.

СЦЕНА 17

ІВАН. Я відчуваю, що мій центр, моє «Я» кудись переміщується, видозмінюється і ... лопається, як мильна бульбашка. А в мене входить...

СЦЕНА 18

Темрява. Оскаженіле гавкання Авви.

СЦЕНА 19

ПЕТРО. Ми з тобою, Іванку, ще ого-го! У нас усе попереду! Тримайся! Я знаю, що ти мене чуєш. Відчуваєш. Але тобі краще помовчати. Так я почувуюся певніше.

СЦЕНА 20

Завивання Авви.

СЦЕНА 21

ГОТЕСА (*ніби розповідає казку*).
 Дім на березі моря
 Відкрите вікно
 У вікно падає промінь
 Годинник падає на підлогу
 Собака стереже години, що впали
 Хазяїн приносить час у мішку
 Вітер відкриває двері
 І забирає промінь
 Собака злизує хвилини
 Море на березі моря
 Тієї миті, коли час
 Падає у мішок
 Хазяїн прокидається
 Цієї миті
 Коли собака носить
 А час бреше

СЦЕНА 22

ІВАН. Радше я сам увійшов — тільки Я вже був не-я. Те, що було вже не мною, вступило до Цілісності, і ця Цілісність була Евою. Я не знаю, в які слова вкласти це відчуття. Це треба відчувати. Кохання — двійник вічності, її віддзеркалення.

СЦЕНА 23

ПЕТРО. Ні, тільки не це! Не залишай мене! Повернись!

СЦЕНА 24

Трапеза Хору дівчат. Сидять по колу, кружкома, витираючи одна одній рота. Роздивляються диригентську паличку.

СЦЕНА 25

ІВАН. Якщо ви наповнені, страждання просто не може вас збагнути і увійти до вас. Воно тільки частинка, одна з молекул вашої Повноти. Як кохання, як вічність...

СЦЕНА 26

Посольство Шіви зачинаються у лазничці для омовіння.

СЦЕНА 27

ПЕТРО. Ні, Іване! Ти не зрадиш мене! Ти мені потрібен! Потрібен! Ева мені не подарує...
ІВАН (луною). Ева...

Затемнення

СЦЕНА 28

Ева у себе.

Сидить у великому фотелі, щось плете. Видно, яка вона наструнчена. Нитка постійно рветься. Плетиво випадає з рук. Ева силкується взяти себе в руки.

Входить Петро. Він геть знеможений, і не відразу зрозуміло, щасливий він чи засмучений.

Ева завмирає, перетворюючись на знак питання.

Петро мовчки підходить до бару, наливає собі віскі, п'є, ще наливає — собі та Еві. Мовчки подає їй келих. Цокаються.

ПЕТРО. За Івана-Лазаря! За життя! За мій внесок у справу воскресіння!

Ева кидається Петрові на шию. Біля них гавкаючи гасає Авва.
Затемнення

СЦЕНА 29

Посеред кімнати — у колясці-візочку Іван, який ще не до кінця прийшов до тями. Його повільно обступають дівчата з Хору. Вони знов голодні. Іван лише погойдеться в колясці.

Раптом до кімнати вбігає Барбара. «Хотів мене кинути», — дає Іванові ляпаса. Іван здригається й вимагає: «Морозива хочу!».

Хор дівчат розчаровано заводить «Оду до Радості».

СЦЕНА 30

Іван і Петро — обіймаються. Барбара та Ева чекають своєї черги.

Затемнення

СЦЕНА 31

Вітальня. Входять Петро й Ляля. Видно, що вони погиркались. Великий фотель повернутий спинкою до глядача. Враження, що в ньому хтось може сидіти. Скажімо, Ева. Сіла з плетінням й задрімала...

ЛЯЛЯ. Чому я мушу погоджуватися?

ПЕТРО. Ще раз пояснюю. Ти не мусиш. Просто, якщо ти мене розумієш... розумієш те, що я роблю. Для науки. Для людства.

ЛЯЛЯ. Плювати мені на людство! У мене зовсім інші плани!

ПЕТРО. Досі я думав, що плани в нас спільні.

ЛЯЛЯ. Спільні! Звісно, коли ти приймав у мене заліки на столі у себе в кабінеті, тоді в нас може й було щось спільне! А наразі спільного тільки в нас — твоя дружина та собака. Спільне — екстремальний секс у паузах між твоїми експериментами.

ПЕТРО. Тобі ж завжди це подобалось...

ЛЯЛЯ. Авжеж! Особливо, коли в найцікавіший, у найінтимніший момент тобі раптом збігала на думку геніальна ідея, і ти прожогом кидався до комп'ютера її нотувати. Мені лишалося хіба що медитувати на твій голий зад!

ПЕТРО. Чом ти мені цього ніколи не казала?

ЛЯЛЯ. Про голий зад? А ти б почув?

ПЕТРО. Ну...

ЛЯЛЯ. Жодна стовбурна клітина, жодна генетична комбінація, жодна кріоконсервація не варті однієї волосинки Лялиної голови!

ПЕТРО. Звісно, я розумію, що не маю права просити тебе...

ЛЯЛЯ. Отож...Як тобі тільки язик повернувся... (Пауза.) Послухай, але ж з Іваном у тебе все вийшло. «Герда» подіяла ідеально. Навіщо тобі продовжувати досліді? Мені здається, вже можна патентувати свій винахід.

ПЕТРО. Ти ж маєш це розуміти, один раз — ще не статистика. Це не коректний аналіз, не коректний результат. Скільки разів я тобі пояснював: мені потрібна статистика позитивних результатів. І зараз мені dokonче потрібен найрізноманітніший біоматеріал!

ЛЯЛЯ. Що ти сказав? Це я, Ляля — біоматеріал?

ПЕТРО. Дарма ти так!

ЛЯЛЯ. Ні, ти саме так сказав! Біоматеріал! Але я не хочу бути твоєю піддослідною снігуркою.

ПЕТРО (*ниглющучись*). А моєю біленькою, пухнастою кицею? Такою сексуальною, ніжною і сніжною...

ЛЯЛЯ. Не смішно!

ПЕТРО. Ну, не сердься! Я сто разів перевірів би на собі цю сироватку! Але, зважаючи на твої, так би мовити, таланти, я не можу покластися на тебе. Я просто не повернуся звідти!

ЛЯЛЯ. Ну-ну! То ти, серйозно хочеш випробувати на мені «Герду»?

ПЕТРО. Я кохаю тебе. А ти думала, що бути коханою великого вченого просто? Іноді це вартує здоров'я, іноді — життя... Повсякчас треба чимось жертвувати!

ЛЯЛЯ. Та ти справжнє чудовисько!

ПЕТРО. Я — геній!

ЛЯЛЯ. Ти справді цього певен?

ПЕТРО. Так. І ти мусиш... Ми мусимо це зробити.

ЛЯЛЯ. Ми? Атож, один рябчик, один віл. Не буду я ставати бурулькою! Досить з мене! Врешті-решт, знайди собі якогось волоцюгу, пообіцяй винагороду, і вперед. Або, от, скільки в тебе квартирентів...

ПЕТРО. Хіба ти не розумієш, що це підсудна справа. Я не маю права чинити таке з людиною.

ЛЯЛЯ. А Ляля — не людина?! Втім — забула, — я тепер біоматеріал. Такого я від тебе не чекала!

ПЕТРО. Припини, моя люба (*намагається її поцілувати*).

ЛЯЛЯ. А чом би тобі не звернутися до своєї дружини?

ПЕТРО. Ева — чудова жінка і людина, але вона мене не розуміє. Їй не подобається те, що я роблю. А ти можеш піти на це заради нас. Адже ти завжди мене підтримувала і розуміла. Я гадав...

ЛЯЛЯ. Ти зараз схожий на того пихатого індика, який теж думав-гадав... Моя відповідь — ні. Ніхто не піде на таке безумство, навіть за великі гроші, навіть заради слави.

ПЕТРО. А заради кохання?

ЛЯЛЯ. Я схожа на ідіотку?

З фотелю підводиться Ева з недоплетеним светром у руках... Німа сцена.

СЦЕНА 33

ЕВА. Даруйте, я незумисно... Задрімала, аж тут... ваші голоси... думала, наснилося. Даруйте. Лялю, залиш нас, будь ласка. У мене до Петра є розмова.

ЛЯЛЯ (*з полегкістю*). Авжеж, тітонько, залюбки. (*Виходить.*)

Ева сідає навпроти Петра. Довга пауза.

ЕВА. Я згодна з Лялею. Вона не схожа на ідіотку. На ідіотку схожа я.

ПЕТРО. Ево...

ЕВА. Я згодна, я піду...

ПЕТРО. Ево?!

ЕВА. А що тут дивного? Я вже давно не жива і не мертва. Не треба нічого казати. Принаймні буде хоч якась буде певність. Я не жартую. Це навіть цікаво. Я лежатиму у кришталевому сні. Як спляча красуня. Ти ж над усе обожнюєш своїх заморожених. Я часто спостерігала, як ти спілкуєшся із заснулими хробаками й жабами. А які слова ти говориш Авві, яку помічаєш лише тоді, коли вона опиняється у твоєму кріобоксі! Я й не здогадувалася, що ти знаєш такі ніжні та ласкаві слова.

ПЕТРО. Ево!!!

ЕВА. Так ось, ти панькатимешся зі мною і мріятимеш про моє пробудження. Нарешті твої думки, будуть тільки про мене. Вперше в житті. Цього прагне кожна жінка. А прокинувшись я, можливо, почую: як ти відчуваєшся? І що відчуваєш? То що? Ти згоден?

ПЕТРО. Ево.

ЕВА. Я не сумнівалася, що ти погодишся. Піду готуватись. Тільки... Ще одне: будь дуже обережним зі своєю кохан..., помічницею. Вона не дуже досвідчена, і може щось зробити не так. Незумисно. І тоді твій експеримент не вдасться, коханий. *(Пауза.)* І ще, я дуже розчарувалася в ній — нашій новій коханці... Думала, ваш зв'язок буде тривалішим. Вона, як і її матінка, небіжчиця, здатна бігати лише на короткі дистанції. Не могла втримати чоловіка. Навіть померши.... А чи змогла б я?!

ДРУГА ДІЯ

СЦЕНА 1

Сценою котиться м'ячик. Собака на повідці тягне за собою напіводягнуту жінку в капелюшку.

СЦЕНА 2

Минув тиждень. Петро повертається з лабораторії. Наливає віскі. Він дуже виснажений. Либонь, не спав кілька днів. У кімнаті також Авва. Дзвонить телефон.

ПЕТРО. А, вітаю, Іване! Радий тебе чути... Ні, поки що нічого... Без змін... Не знаю, в чому річ, нібито все правильно роблю. На Авві перевіряв — усе нормально... Так, так, мабуть, просто втомився. Ні, не хвилюйся, не варто приїздити... Барбарі вітання *(кладає слухавку)*.

Стукіт у двері. Собака біжить до входу, Петро йде відчиняти. Входить доволі дивна особа, що чимось нагадує домашнього лікаря. Авва, не тямлячись на radoшах, кидається її облизувати.

ПЕТРО. Авво! Фу! Не можна! Вибачте, заради Бога! Що це з нею?

ОСОБА. Нічого дивного! Просто — любов! До речі, пересторога на воротах не відповідає дійсності.

ПЕТРО. Що ви маєте на увазі?

ОСОБА. Наклеп. «Обережно, лютий пес».

ПЕТРО. Я вас не розумію... Адаже так воно і є! Я й сам настраждався від її лютого норову. Не вірите? На жаль, це так. Це правда. Сусіди обминають наш дім десятою дорогою. А наші бідолашні квартиранти... Втім, вона справді дуже змінилася. І все-таки, я радив би бути з нею обережнішим, не варто їй надто довіряти.

ОСОБА. Ви її зовсім не знаєте...

ПЕТРО *(поблажливо всміхаючись)*. Я не знаю? Та я її знаю, можна сказати, на клітинному рівні! Але справді дивно... Раніше вона ніколи так себе не поводи́ла... таке враження, що вона вас знає.

ОСОБА. Так, ми знайомі!

ПЕТРО. Хіба що уві сні. Я ніколи не відпускав Авву з периметру. Особливо після того, як вона мало не загризла листоношу до смерті.

ОСОБА. Знову кле́п! І зовсім не до смерті. Втім, дарма.

ПЕТРО *(знижуючи плечима)*. Хай там як, а суд виніс присуд її приспати. Якби не моє знайомство з мером... Він знає про мої надзвичайно важливі дослідження. Тож, на щастя, повторний розгляд у суді був на користь цієї шибениці, і справу мого життя було врятовано.

ОСОБА. Тепер зрозуміло. Авва — це, як у вас кажуть, — піонер.

ПЕТРО. Радше, сталкер. Даруйте, ми з вами вже стільки часу теревенимо про всілякі дурниці! Власне, чим завдячую?

ОСОБА. Так-так, даруйте... *(Дістає візитівку.)* Прошу.

ПЕТРО *(неуважно дивиться)*. Дуже приємно.

ОСОБА *(і далі лащить Авву)*. Ви ж самі бачите, що вона мене знає.

ПЕТРО. Так, і це дивно. Але ви проходите, будь ласка, проходите!

ОСОБА. Дякую. *(Проходить.)* А у вас дуже мило, затишно. Чудасія! Стільки тут раритетів!

ПЕТРО *(трохи зверхньо)*. Якраз навпаки... Це комп'ютер майбутнього покоління, мені його з Японії привіз мій друг. І це — апаратура останнього покоління.

ОСОБА. Невже? А для мене — це антикваріат.

ПЕТРО. Гм... все-таки, чим завдячую?

ОСОБА *(пауза)*. Як вам сказати... Власне, ви завдячуєте своїй собаці... так, я тут через неї.

ПЕТРО. Я не зовсім розумію?

ОСОБА. Бачите... *(Добирає слова.)* Я люблю з нею гуляти.

ПЕТРО. Гуляти? Нічого не розумію. Я ж вам казав, що вона не виходить з лабораторії, і відтак... Та й вас я бачу вперше. Ви, певне, щось наплутали.

ОСОБА. Я вже звикла, що здебільшого мене бачать уперше.

ПЕТРО *(несамохить перебігає очима візитку)*. Даруйте, я недобачаю. Тут написано mort? Morte? Death? Це що? Фірма, бюро ритуальних послуг?

ОСОБА. Ні, це моє ім'я.

ПЕТРО. Вас кличуть...

ОСОБА. Іноді кличуть, але частіше... я з'являюсь сама...

ПЕТРО. Щось я не второпаю... Ви...

ОСОБА. Нарешті! Ваша покірна слуга — Смерть. Чого ви так збентежились?

ПЕТРО. Якось...

ОСОБА. А що тут дивного? До речі, саме вам має бути соромно за свою поведінку. Ви так часто заходите на мою територію... А коли я вирішила, нарешті, віддати вам візит, ви навіть не пошанували мене. Хоч би сісти запропонували!

ПЕТРО. І справді! Дуже перепрошую, бо я тут зовсім очманів. Сідайте сюди. Ні, краще сюди. Щось вип'єте?

ОСОБА. Залюбки. Можна подивитися ваш бар?

ПЕТРО. Це не бар, це мої реактиви...

ОСОБА. Мій улюблений напій... Щось пам'ять мене зраджує... Ну-у, той, що мигдалем пахне...

ПЕТРО. Амарето?

ОСОБА. Ні, якось інакше... Згадала! Калій ціану! Дуже рекомендую! Або ось ще — теж під настрій — синильна кислота. Скуштуйте!

ПЕТРО *(спантеличено)*. Дуже дякую, але я волю... з іншої пробірки... тобто... пляшки. Вип'ю віскі.

ОСОБА. Віскі мені теж подобається. Можливі варіанти. То наливайте!

ПЕТРО. Вам з льодом?

ОСОБА. Звісно. Отаке, за знайомство! За сироватку Герди!

ПЕТРО *(з насторогою)*. Як ви знаєте? А, звичайно. Я так і думав. Як я зразу не здогадався? *(Багатоозначно.)* Я розумію... У вашому відомстві все про всіх знають...

ОСОБА. Та всяко буває. Іноді ми до останньої хвилини не знаємо. Тоді розігруємо різні варіанти. У кості чи в карти. Як у казино. Нумо, за зустріч!

ПЕТРО. Сподіваюсь, на брудершафт не будемо?

ОСОБА. Власне, маю до вас досить ділову розмову.

ПЕТРО (*з полегкістю*). Я так і знав! Раніш чи пізніш ви з'явитесь! Ви вже занапали стільки справжніх вчених, лікарів, письменників, але зі мною у вас нічого не вийде. Марна річ! Я не порушу етики вченого. Можете мене... Ні, вам мене не зламати! (*Бігає по кімнаті.*) Цікаво, що ви мені приготували? Шантаж? Підкуп? Спокуса? Тортури? Як збираєтесь мене вербувати? І що інкримінувати? Я — американський шпигун чи японський? А знаю, знаю, ви мене зваблюватимете великими перспективами, пообіцяєте мені велику лабораторію, ні, краще, цілий науковий центр! Великий центр! Місто-центр, цілу країну — центр! (*Упивається.*) Аби тільки я зрадив людство. Душу свою згубив. Я вгадав? Це мені нагадує історію про Фауста і Мефістофеля. Ні, ні, ні! Ще раз — ні!

ОСОБА. Ви ж розумна людина, начебто, а поведіть себе, мов якийсь... партизан-комуніст. Я представляю цілком іншу галузь, іншу царину буття. Але я до вас не у службових справах. У мене розмова приватного характеру. Як би це сказати... Навіть смішно. Зазвичай, коли я приходжу, завжди знаю, що робити, що казати... А зараз... Щось я надто сором'язливою стала... Гаразд. Як у вас кажуть: у вас товар, у нас купець, і у нас товар, у вас — купець.

ПЕТРО. А можна без алегорій?

ОСОБА. Сухар! Не любите фольклору! А дружину свою — любите?

ПЕТРО. Це вас обходить?

ОСОБА. Так чи ні? Питання життя і смерті.

ПЕТРО. Навіщо так пафосно? Так, я люблю свою дружину.

ОСОБА. От і добре. Пропоную вам угоду. Я віддаю вам вашу дружину... А ви відпускаєте зі мною Авву.

ПЕТРО. Що за маячня! Хто ви така?

ОСОБА. Та ви не тільки недобачаєте, але й недочуваєте. Я ж відрекомендувалася. Смерть. До того ж, ваша.

ПЕТРО. Моя?

ОСОБА. Ну, ваша і всієї вашої родини, всього роду, якщо хочете. Я відповідаю за всіх вас! Я, можна сказати, повноправний учасник цього творчого процесу...

ПЕТРО (*наливає собі ще віскі, випиває одним духом*). Я зрозумів. Ви — найманий вбивця. Хто вам мене замовив?

ОСОБА. Чи багато ви бачили кілерів з візитівками?

ПЕТРО. Логічно... М-м... Якщо припустити, що це справді так, тоді скажіть мені, від чого помер мій прапрадід?

ОСОБА. Це що — іспит? Хвилинку. (*Йде до комп'ютера, дістає із сумочки флешку, вставляє. Бурчить.*) Усім треба докази — докази життя, докази кохання, докази власної смерті. О, люди, ім'я вам — невігластво! Не знаю, чи відкриється на такому старому агрегаті... Є! Пра-пра-пра чи пра-пра? Скільки пра? По матері?

ПЕТРО. По батьку...

ОСОБА. Ага! Ось, він. Тепер пригадала, ще той проноза був! Тричі від мене бігав, — різні шамани, гуру, лами, — змінив ім'я, гороскоп, навіть, сни... Ці-

кавий тип! Я, звичайно, вибачаюсь, трохи захопилась і зовсім забула про його близьких. Але потім ми все-таки сіли, погмоніли і дійшли згоди. Я вмію переконувати. Бачите, ось його звивиста...

ПЕТРО. Можна глянути?

ОСОБА. Звичайно.

ПЕТРО (*підходить, дивиться, потім мовчки відходить і знов одним духом вихиляє келих*). Отакої..!

ОСОБА. А я вам що казала? Отже, рухаємось далі? Як щодо вашої дружини та моєї Авви?

ПЕТРО (*як уві сні*). Моєї Еви і вашої Авви? Тобто... (*Отямившись*.)

ОСОБА. Отож. Я відпускаю вашу Еву, але зі мною йде Авва.

ПЕТРО. Зачекайте...Але чому ви просто не забрали Авву, якщо вона так припала вам до душі? Щось тут не сходиться.

ОСОБА. Добре сказано — до душі... Але ви мене просто образили...Що я, якась сволота душегубна? (*Мало не плаче.*) Ваша Авва так вас любить...

ПЕТРО (*збентежено*). Любить?... Мене? За що?

ОСОБА. Навіть коли ми з нею гуляємо, вона все одно рветься сюди, додому. Тож мушу її відпустити...Хоч останнім часом я роблю це щораз неохочіше. Звикла я до неї, та й вона до мене. А тут ще одна обставина з'явилась...

ПЕТРО. Яка обставина?

ОСОБА. Каюсь. Грішна. Недопильнувала. В неї будуть цуценята...

ПЕТРО. Казна-що! Це неймовірно! Цього не може бути апріорі.

ОСОБА. Мені дуже прикро. Але... моя вина. Відволіклася, замріялась, а вони тим часом своє діло і зробили.

ПЕТРО. Хто-вони?

ОСОБА. Та отой... Як його... Муму. Муму і Авва.

ПЕТРО. Муму... значить...

ОСОБА. Розумію вашу іронію. Тим-то, я готова всі ці проблеми взяти на себе. Та й у мене давненько цуциків просять. А одного я б собі залишила. Знаєте, я вже й ім'я придумала. Скажімо — Цезар! Ні, краще — Цербер! Як вам?

ПЕТРО. Здається, я божеволію...

ОСОБА. Ні-ні, вам це не загрожує.

ПЕТРО. Послухайте, якщо це дійсно так... Ні, зачекайте! Ось ви кажете, почуття моєї собаки не дозволяють вам просто залишити її в себе. Так? А що Ева? Вона хіба...не дуже хоче повертатися?

ОСОБА. Тут усе складніше. Ваша дружина справді вагається. Навіть зі мною з цього приводу радилась...

ПЕТРО. Не вірю! На цей експеримент Ева погодилася саме тому,що кохає мене.

ОСОБА. Так, я знаю. Навіть мені не вдалось її відмовити. Їй так хотілося відчутти вашу любов і не бути такою самотньою...

ПЕТРО. Звісно, я зробив багато помилок...

ОСОБА. Не без того... До того ж, звідти все виглядає геть інакше. Тим більше, вона декого зустріла...

ПЕТРО. Кого? Хто він?

ОСОБА (*пауза*). Вона... Олянка.

ПЕТРО. Яка-така Олянка?

ОСОБА. Ви забули Олянку? Авжеж, ви тоді саме випробували своє ноу-хау на Авві, замість того, щоб рятувати доньку. Тепер згадали?

ПЕТРО. Гм... ви маєте на увазі ту... дитину... Я все одно нічим не міг зарадити, а Евою опікувались

найкращі лікарі... Але я навіть не знав, що вона встигла дати ім'я. Олянка...

ОСОБА. Оляна-Оля-Олянка...Отож, ваша донька стала ближчою мені, ніж вам... Це цікаво... А я люблю дітей... Ангели... Ви, либонь, і не знаєте, що Ева хотіла ще тоді піти за донькою.

ПЕТРО. Ні...

ОСОБА. Але ви тоді дуже потребували її ніжності, віри... Тому я була змушена Еві відмовити. Але бачу, вам це не стало наукою...

ПЕТРО. А що... зараз? Вона не може мені пробачити?

ОСОБА. Просто їй подобається бавитися з Олянкою, гуляти з нею. Навіть сумніваюся, що вона згадує про вас. Добре-добре, я пожартувала! Хоча жіноче серце таке... Самі знаєте! Але повторюю — я можу її повернути... Думайте, вирішуйте...

ПЕТРО (*після довгої паузи*). Я піду замість неї.

ОСОБА. От і маєш! Здоровенькі були, називається! Дуже ви мені там потрібні! Сміх та й годі! Замість цього чарівного створіння! (*Лащить Авву.*) Ви хочете, щоб я відмовилася від цієї нелюдської насолоди бути з Аввою? А з вами я що робитиму? Нудьгуватиму? (*Сміється; гзвонить мобільний телефон: па-па-па-бам.*) Алло! Добре, скоро буду, записую адресу. (*Петру.*) Кілер знайомий. Справжній професіонал! Від Бога! Та й день видався! Знову поза планом. Я тут трошки підробляю... Відійду хвилин на п'ять. Це десь неподалік. А ви тим часом думайте. Не проводжайте мене, я швиденько. (*Йде.*)

СЦЕНА 3

Якийсь час Петро сам. Він, вочевидь, перебуває в цілковитій прострації. Входить Ляля. Вона зовсім в іншому іміджі. Якщо на початку це юне дівча, що нагадувало грайливе кошеня, то тепер це зріла хижачка... (Подобу актриса може обрати на свій смак.)

ПЕТРО (не зразу її помічаючи, бубонить). Ні. Не може бути. Це все вони... агенти... Але... все-таки... в нас час може бути все, що завгодно...

ЛЯЛЯ. Добридень, коханий! Давненько ми не бачились... Невже ти про мене не згадував?

ПЕТРО. О, привіт... Я не помітив, як ти увійшла...

ЛЯЛЯ. Я ж кажу — навіть не помітив. А раніше казав, що чуєш мене задовго до моєї появи... Ти що, справді на мене образився?

ПЕТРО. За що?

ЛЯЛЯ. За те, що я не погодилася на те... на що погодилася твоя дружина.

ПЕТРО (*неуважно*). Ти не погодилася? На що... не погодилася... не пригадую...

ЛЯЛЯ. Що з тобою? Ти — дивний... (*Уважно вдивляється.*) А що це за жінка щойно вийшла від тебе? Мене — так ти не хочеш бачити.

ПЕТРО. Це, по-перше, не жінка...

ЛЯЛЯ. А хто ж? Трансвестит?

ПЕТРО. Ти не зрозумієш.

ЛЯЛЯ. Ну, звичайно. Ляля в нас дурненька!

ПЕТРО (*несамохить*). Дурненька...

ЛЯЛЯ. Що?

ПЕТРО. Я кажу — це моя... ділова партнерка. І ми обговорювали дуже серйозну справу.

ЛЯЛЯ. Он як? Дотепер ти від мене нічого не приховував.

ПЕТРО. Дотепер ти мене кохала. Принаймні, так мені здавалося.

ЛЯЛЯ. Я й зараз...

ПЕТРО. Ні, такі, як ми... Ні... Ми нічого не розуміємо...

ЛЯЛЯ. А що раптом сталося? Докори сумління заїли?

ПЕТРО. Просто звідти все виглядає інакше...

ЛЯЛЯ. Не треба так перейматися! Що за настрій?.. Хіба ти ніколи не думав про подібну ситуацію? Тоді нам ніхто б не заважав, і ми були б разом... Не дивись на мене так! Я просто вголос промовляю твоє бажання. Скажи, що це не так! Ти ж бо ніколи не кохав і не кохатимеш своєї дружини!

ПЕТРО. Помовч! Це я винний, що вона пішла на це, заради мене! І я не можу повернути її назад! Невже не розумієш? Мабуть, ні...

ЛЯЛЯ. У тітоньки був вибір. Вона сама захотіла зіграти роль жертви. Заради кохання... Це все так підозріло... Навіть аморально. Так, я вважаю, вона сама винна. Вона знала, на що йде.

ПЕТРО. Помовч!

ЛЯЛЯ. Не буду я мовчати! Людина, яка не цінє свого життя, яка над усе прагне принести себе в жертву... До речі, як і моя покійна матінка... Не змогла жити без свого коханця... Він був для неї дорожчий за власну доньку! Навіть коли я відкрила їй очі, коли зізналася, що він вмовляв мене втекти з ним... Навіть, коли він сам їй про це сказав... Ні, ненавиджу таку залежність! І не дивись так на мене! Так, так, я не пішла на це! Мені плювати на твої сироватки, дослідження й експерименти. Я хочу нормальних, теплих, живих стосунків.

ПЕТРО. А раніше ти говорила інакше. Тобі потрібна була Нобелівська премія, власний острівець...

ЛЯЛЯ. Я і зараз не відмовлюсь. Тільки... Я не думала, що треба буде платити таку високу ціну. Невже, для того, щоб ти покохав, треба стати уламком криги? Тоді тітоньці — пощастило!

ПЕТРО. Йди геть.

ЛЯЛЯ. Іти геть?

ПЕТРО. Так! Геть з моїх очей!

ЛЯЛЯ. Он як! Це щось зовсім нове. І ти не благодатимеш мене повернутися? Ще подивимось! (*Хутко виходить.*)

ПЕТРО. Прощавай.

СЦЕНА 4

Петро сам, підходить до боксу, довго стоїть мовчки. Може, молитися...

ПЕТРО. Кохаю..?

СЦЕНА 5

Входить Іван. Обіймаються.

ПЕТРО. Ти — молодець! Вигляд чудовий! Так тримати!

ІВАН. Ще б пак! Дякуючи тобі!

ПЕТРО. Та годі!

ІВАН. Не варто бути таким скромним! Ти справді — великий вчений і справжній друг!

ПЕТРО. Перестань...

ІВАН. Як... Ева?

ПЕТРО. Хочу вірити, все буде добре.

ІВАН. Але в чому річ? Чому «Герда» не діє? Чим я можу зарадити? Кажі, може апаратура потрібна, може, чиясь консультація... Ти тільки скажи... Я чув, у Швейцарії...

ПЕТРО. Я сам усе зроблю! Це моє ноу-хау! Всюди вуха! Всі хочуть вкрати мій винахід! Іване, хочу тобі дещо розповісти...

ІВАН. Я слухаю, тільки, мені здається, тобі треба прийти до тями, заспокоїтись, ти якийсь надто збуджений.

ПЕТРО. Пусте! Слухай уважно. Вони всюди. Я під ковпаком.

ІВАН. Тобто?

ПЕТРО (*понижив голос*). Сьогодні приходять до мене одна... те та се, каже, собаку твою хочу... А я тобі за неї Еву поверну... Як тобі?

ІВАН. Чорний гумор.

ПЕТРО. Ні, гірше! Вона все про всіх знає. Навіть про мого пра-пра-пра і навіть про — про-про...

ІВАН. Хочеш сказати — це певні служби?

ПЕТРО. Дуже певні. Це агенти. Намагаються вивідати у мене секрет «Герди». А я ж хитрий, підтакую, а сам...

ІВАН. Скільки часу ти не спав?

ПЕТРО. Тиждень. Смішно... Ева вже тиждень спить, а я — ні. Смішно...

ІВАН. Дуже... Знаєш, ти піди поспи, я тут почеркую.

ПЕТРО. Ні. Я хочу, якщо... коли вона прокинеться, хочу, щоб першим вона побачила мене! Розумієш? Я так завинив перед нею. Я повинен зробити

все можливе і неможливе, навіть з цією ... я не знаю, хто її прислав... домовитися... Ні, нісенітниця — віддати собаку, свій інструмент... Ні, не гоже... Цуценята... казна-що...

ІВАН. Не можу збагнути, як вона погодилась. Хто її умовив, навіщо?

ПЕТРО. Ти йди, Іване, йди... Я вже сам... упоруюсь... Трохи відпочину... трохи...

ІВАН (*пауза*). Знаєш, віддай їм усе, що вони хочуть, але поверни нам Еву.

ПЕТРО. Усе? Та в мене й нема нічого...

СЦЕНА 6

Повертається Смерть.

СМЕРТЬ. Та й стомилася... Ледве дихаю. Можна руки помити? Дякую.

ПЕТРО. Що сталося?

СМЕРТЬ. Як завжди, позапланова робота. Йшла до одного, а виявилось, треба ще одну бригаду приймати. Пусте! Цікавого мало! Таке в кожному бойовику показують. О! Приємно бачите вас, Іване, живого-здорового!

ІВАН. Добридень, а ми знайомі?

СМЕРТЬ (*сміється*). Люди-люди! Такі забудькуваті!

ІВАН. Дійсно, мені здається, ми колись бачились... Даруйте, але у нас таке діється, що ...

ПЕТРО. Іване, ти йди... добре? Йди...

ІВАН. Добре... Тоді я не заважатиму. До побачення, до зустрічі... (*Виходить*.)

СМЕРТЬ. Атож, до зустрічі, рідненький... до зустрічі. Гарний він у вас, ІВАНКО. (*Дістає карти, роз-*

кладає пасьянс.) Трошки зосереджусь... То щось на думали?

ПЕТРО (пафосно). Так. Я відповідаю за тих, кого...

СМЕРТЬ. Так, так — кого заморозив. Я знаю.

ПЕТРО. Я хочу сказати, я довго думав, я сам повинен дати собі раду. Досі у мене це виходило! Авва, Іван... Е-е, потім, Авва ...

СМЕРТЬ. Виходило? У вас? Мені це почулося?

ПЕТРО. У мене... саме так...

СМЕРТЬ. Хочете зіграти?

ПЕТРО. Ні, дякую. Грати в карти зі... Смертю, та й ще на близьких — поганий смак.

СМЕРТЬ. Хтозна, хто зна... Не хочете — як знаєте (розкладає карти) — Ева, Авва, Нобель, кохання... Ева, Авва, Нобель, кохання... Хто тут зайвий? Невже ви справді думаєте, що це «Герда» повертала вам друзів? Може, я й не дуже тямлю у цій вашій «криогенній консервації»... Адже це так називається? Ева... Авва. Нобель — випав...

ПЕТРО. Та менше з тим... Продовжуйте.

СМЕРТЬ. Отож, зрозумійте мене правильно, (пощелки) «сироватка Герди» нічого не варта. Це я вам кажу. Образились?

ПЕТРО. Я вам не вірю. Хто тоді повернув Івана?

СМЕРТЬ (поблажливо). Я. Розумієте, він один з тих рідкісних альтруїстів, яких на часі пошукати. Це справжній музейний раритет. Мені було цікаво споспостерігати за вами. У мене теж є свої слабкості... Погодьтеся, не кожен може давати гроші на такі ідіотські експерименти. Не образились? На таке здатен лише справжній друг. А позаяк усе, що стосується вашої сім'ї, належить, як у вас кажуть, до моєї юрисдикції.

ПЕТРО. Він мій друг з дитинства. Десять років за однією партою...

СМЕРТЬ. І жодного разу не зрадив.

ПЕТРО. То правда. Йому я довіряю, як собі. Хоча Іван — людина приземлена, зірок з неба ніколи не хапав. Завжди був нерішучий. Навіть не думав, що у нього раптом так добре підуть фінансові справи. Все так змінюється. А колись не наважувався навіть дівчину запросити на побачення. Ніякові. Навіть...

СМЕРТЬ. Одного разу закохався в Еву, а вона чомусь обрала вас?!

ПЕТРО. Чому «чомусь»? А як ви знаєте? Даруйте, забув, що ви там усе про нас знаєте... Відтак Іванові почало щастити в різних іграх, інвестиціях. Як у нас кажуть — кому не щастить у коханні, тому щастить у грі.

СМЕРТЬ. А ще я тут недавно чула, у вас поруч співають: «Не везет мне в смерти, повезет в любви» (щось бубонить). Так, зіграли ми з Іванком не одну партію...

ПЕТРО. То Іванові зі смертю... з вами, тобто, не пощастило... (Глузує.) Не вдалось вам його до себе привернути! Тепер йому має пофартунити в коханні. А й справді, від вас, звідти він повернувся такий якийсь новий, чистий, світлий. Мені здається, Барбара від нього зараз у захваті.

СМЕРТЬ (приймає виклик). Барбара тут ні до чого.

ПЕТРО. А хто — до чого?

СМЕРТЬ. Ще другом називається... А сам і в голу не вклав, що Іван усе життя кохає Еву.

ПЕТРО. Мою дружину? Не може бути! Як він намілівся? Зрештою...

СМЕРТЬ. Так, усе життя. Потай. І ніколи жодним словом про це не прохопився. Лише допомагав. Безкорисливо.

ПЕТРО. Це правда? Тепер я розумію ці його грандіозні пожертви на мої експерименти... Я — бовдур, думав, що він вірить в мене! А йому подобається моя дружина! У такий спосіб він намагається справити на неї враження! Просто хоче переспати з нею...

СМЕРТЬ. Мушу вас засмутити, доки ви зовсім не втратили глузду від свого дешевого пафосу. Це, як його вам пояснити, не те, що ви думаєте, не те, що у вас з цією ... Лялею. Ні, це не мильна опера. Тимто мені й цікаво стежити за розвитком сюжетних ліній... плетивом інтриг...

ПЕТРО. Йй цікаво! Подумати тільки! Мій друг наставляє мені роги, ні, це Ева наставляє мені роги з моїм другом...

СМЕРТЬ. У тім-то й річ, що ні. Ева навіть не знає про його почуття. Здогадується, можливо. Але всі її почуття зосереджені на вас. А Іван оберігає її та ваш спокій. Тому й вирішив піти... Ангел... Ні, справжній друг. На місці Еви я...

ПЕТРО. Справжній... Справжній сказав би всю правду...

СМЕРТЬ. Так, я знаю одного, теж справжнього, що колись переспав з... Барбарою... та щось я не чула, щоб він у цьому зізнавався...

ПЕТРО. До чого тут це? Звідки... А, ніяк не можу звикнути... То було знічев'я... Лише один раз... Звичайне непорозуміння. Прикол!

СМЕРТЬ. Ясна річ. Прикол, як ви кажете, — це не віроломство.

ПЕТРО. Та годі вже вам. Наче вчителька... Не ваша чортова, чи як вас там, справа! І це друг! Товариш! Побратим!

СМЕРТЬ. Так, так. І дуже чесний. От і мені потрібен такий друг. Віддайте собачку. Добром прошу!

ПЕТРО. Як змовились! Я впевнений в собі. Ева завжди вірила в мене. В мій талант! Зі мною — Бог.

СМЕРТЬ. Е-е, куди вас занесло! Коли починали цю вашу... діяльність..., дозволу у нього не просили. (*Звертаючись до Авви.*) А тепер, Аввочко, ми розуміємо, що нічого не розуміємо і не вміємо. Люди такі самовпевнені! Думають, що від них щось залежить. А насправді, ні початок, ні кінець — нічого... Проте, епітафії їм пишуть бундючні та пихаті. І пам'ять в них вічна, і любов — безмежна, і скорбота — невтішна. І літери викарбують гарненькі, золочені. А дати... Порахуєш — зовсім всього-нічого. Життя, як риска. Одноденки.

ПЕТРО. Я вірю у безсмертя!

СМЕРТЬ. Без кого? Без чого?!

ПЕТРО. Людина може жити вічно.

СМЕРТЬ. Ви про вічну пам'ять?

ПЕТРО (*трохи завчено і пафосно*). Творець створив людину за своєю подобою. Тож людина теж кріогенна, тьху, креативна! Якщо хочете знати, Він сам бажає, щоб ми виправили його помилки! Він сам хоче, щоб люди повернулися до раю. До безсмертя. І цих людей поверну туди Я. Я зроблю за Нього його справу.

СМЕРТЬ (*зайшовшись сміхом, сповзає зі стільця і звертається до Авви*). Авво, ти це чула? А ще вчений! В окулярах! Сміхота!

ПЕТРО (*ображено*). Авво, до мене! Не слухай її! Не чіпайте мого собаку!

СМЕРТЬ. Так, так, вибачте! Повернімося до наших баранів, тобто — собак.

ПЕТРО. Дідька вам лисого! Нікого, нічого, ніколи!

СМЕРТЬ. Як же ваша дружина?

ПЕТРО. Шантаж! (*Довга пауза.*) Це правда, що моя «Герда» не діє?

СМЕРТЬ. Та як вам сказати... Багато слухного. І формула у вас гарна. Але мислите ви неправильно. Маленька похибка. Невеличкий нюанс, який ви прогледіли.

ПЕТРО. Який?

СМЕРТЬ. Який-який! Не скажу! Віддайте собачку!

ПЕТРО. Скажіть... Я все віддам! Можете і мене забрати, тільки скажіть!

СМЕРТЬ. Який квапливий! Встигнете! І що за непостійність! Авво, ти чула? То — ніколи, нічого, нікого, то в'ється коло мене, залицяється. (*Кокетуючи.*) А я — не така, я не їду на трамваї, як всі інші! Не чіпляйся, нахабо! Не подобається ви мені. Надто егоцентричні, на собі зациклені. І ваше ставлення до мене мені не подобається.

ПЕТРО. А як я до вас ставлюсь?

СМЕРТЬ (*як скромниця*). Ви не кохаєте мене...

ПЕТРО. Ні, чого ж...

СМЕРТЬ. Не кохаєте, не любите...

ПЕТРО. Знаєте статистику? Відсотків 80 людей більше люблять смерть, ніж життя. Вони, кажу як лікар, духові некрофіли... Але в майбутньому...

СМЕРТЬ (*попиваючи віскі*). Вірити у майбутнє — це глупство. Ось я — реальна, сиджу з вами, ми

спілкуємося, попиваємо віскі з льодом. До речі, можете, долити... Так от, ми сидимо, різні високі теми філософськи зачіпаємо — і це зараз. (*Пауза.*) А ти мені не віриш! Або в мене... Нічого, що я на ти?

ПЕТРО (*махав рукою, мовляв, нічого*). Якщо брати до уваги дух...

СМЕРТЬ. Тьху! Як у вас все занедбано! Яка каша в голові! Дух, матерія! Немає такого розподілу. Вічне — це глибоке споглядання теперішнього. Безперервне теперішнє.

ПЕТРО. Не зовсім розумію.

СМЕРТЬ. Все дуже просто. Ось дивись. (*Знімає з себе хламиду.*) Одягни. (*Петро одягає з осторогою.*) Уявімо собі, що цей гудзик — майбутнє, ця дірочка від гудзика — минуле. Тепер застібнися на всі гудзики. Бачиш, як майбутнє входить у минуле? Це і є вічність! А вам, до речі, вічність дуже пасує.

ПЕТРО (*знервовано знімає з себе хламиду*). Якесь бридня!

СМЕРТЬ. Гм... Може, я не вмію пояснити... У цьому треба перебувати... (*Пауза.*) І ось, якщо вже ми зачепили цю тему, — мені завжди було цікаво, чому мене у вас весь час асоціюють із стражданням, катастрофою, трагедією?

ПЕТРО. А з чим? Зі святом?

СМЕРТЬ (*госпіливо, ніби гитині*). Ай-яй-яй! Це був сарказм? Щодо пізнання істини, скажімо. Так, і зі святом теж! Чом би й ні?

ПЕТРО. Певне, у нас інша традиція сприйняття... вас.

СМЕРТЬ. Тому ви і дивитесь на мене під поглядом свого егоцентризму, свого, так би мовити, «Я». Тому й страждаєте. Більшість з вас віддає перевагу умоглядним теоріям. Вас більше цікавить, що буде

після, ніж те, що з вами відбувається зараз. Ваше життя — безперервна боротьба пристосувань, різних хитрощів, до речі, яку ви вважаєте Істиною. Ваше розуміння Істини — не більш ніж Ілюзія.

Петро поривається заперечити.

СМЕРТЬ. Коли на вашу долю випадають серйозні випробування, ви, через власну недолугість, кажете: кого Бог любить, того й випробовує. Отоді, всі ваші поняття, концепції, все ваше тоді марнослів'я зникає. Ви концентруєтесь на проблемі, напружуєте всі сили, і під тиском страждань відчиняються двері.

ПЕТРО. То правда... Лише через страждання і втрати можна стати вільним, легким, зробити відкриття.

СМЕРТЬ. Періодично задаю собі питання: чому те відкриття не можна робити просто, з радістю, природно? Як я, скажімо? До речі, ви помітили, що ми, так би мовити, вищі сили, допомагаємо перш за все людям легким, довірливим, іноді навіть легко-важним. Як на вашу думку?

ПЕТРО. Скажи, а до тебе втікали — від життя?

СМЕРТЬ. Ти про самовбивць? Звичайно. Саме так вчинила мати твоєї Ляльки... Випала сноподібного, сіла в авто, — і на нічну вулицю... Прибула до мене в гості, правда, перед тим в'їхавши в чужу долю. Дорогою до мене прихопила, бідаха, цілу родину з малими дітьми... Наче тут у мене дитячий садок... Коханья, кажеш? Ні. Це безвідповідальне ставлення... до мене.

ПЕТРО. Я читав про це...

СМЕРТЬ. Чесно кажучи, я цього не схвалюю, просто не люблю. У мене свої принципи. Я волю,

щоб на зустріч зі мною приходили, усвідомлюючи цей момент. Спокійно, без метушні, без пафосу. Вільною людиною. Як я завжди кажу, вчитель з'являється тоді, коли учень готовий. Мене не цікавлять його зв'язки на стороні. Не готовий — не приймаю. Він приходять, але мене не застає. Побачення зі мною ще треба заслужити... Щоправда, іноді трапляються помилки. Незручно про таке казати, але і в мене є вади. Адже й на сонці є плями, чи не так.

ПЕТРО (*з іронією*). Невже й ти неідеальна? Немає правди на землі..!

СМЕРТЬ. ...але її нема і вище... (*Ій ніяково.*) Було, було... Кілька разів і я помилялась. Плутала адреси, приходила не до тих. Ще коли юнкою була.

ПЕТРО. Так іноді з таксі буває. Викличеш, воно приходять, і ти навіть не перепитуєш, чи твоє це таксі, сідаєш, мов телепень...

СМЕРТЬ (*підтримує*). Саме так, людина займає чуже місце в таксі, яке викликав хтось інший! А інший клієнт десь нетерпляче чекає на свій транспорт. Нервує. Отакі трапляються непорозуміння!

ПЕТРО. Отож, мене ти не хочеш брати з собою...

СМЕРТЬ (*кокетуючи*). Ти не готовий... Ти мене не вартий... Ти ще не дозрів... Ти мене не любиш...

ПЕТРО. Знову своєї! Любиш — не любиш! Мені треба звикнути... Якщо говорити щиро, моє уявлення про смерть зовсім не збігається з тим образом, вибач за відвертість, який я бачу перед собою.

СМЕРТЬ. І що ж ти бачиш?

ПЕТРО. Я бачу... якусь... миршаву жіночку... Сама маєш зрозуміти. Якусь нечупару... Якесь ти метушлива...

СМЕРТЬ (*трохи ображена*). Це знов-таки суто твоє розуміння моменту. Ти не можеш вийти за ме-

жі власних концепцій. Розум збентежений і обмежений може хіба що гратися з уявленнями. А я — чарівна! Я — диво! Але це диво просто розчароване! З ким доводиться мати справу! Ось був у мене один...

ПЕТРО. Даруй, я справді ще не готовий. Усе сталося так зненацька... Але повернімося до нашої розмови. Про «Герду». Невже все дарма? І від мене нічого не залежить... Це фіаско... Може, й справді, мені час готуватися до зустрічі. Все одно, без Еви мені...

СМЕРТЬ (*витримавши паузу*). Це від тебе залежить.

ПЕТРО. Нічого не розумію.

СМЕРТЬ. Я так плутано говорю... Тим паче, віскі першокласне! Отож, усе залежить не від «Герди», не від якогось «Кая» чи «Снігової королеви», а лише від тебе.

ПЕТРО. Я мушу бути поруч з нею. З моєю Евою. Можна до неї?

СМЕРТЬ. Ти знов за своє? Невже ти нічого не зрозумів? Ти не Орфей, вона — не Евридіка. Навіть не Авва.

ПЕТРО. Що ж мені робити?

СМЕРТЬ. Не знаю...Ти вмієш молитись?

Затемнення

СЦЕНА 7

Посольство Шіви посипають собі голову рисом. Вони в жалобі: Хор дівчат окупував лазничку.

СЦЕНА 8

Петро і Смерть. Досі сидять за столом і, так би мовити, «банячать».

ПЕТРО. Ось ти скажи, від тебе комусь вдавалося втекти?

СМЕРТЬ. Не маю таких повноважень... відкривати... Кожен намагається мене обдурити, підрізати на куті, так би мовити. Проблеми, зокрема, виникають з цими месіями, пророками, а ще — як їх? Схоже на дитячу лічилку — ділай ламу — долой ламу...

ПЕТРО. Далай-ламами...

СМЕРТЬ. Як увійдуть на якийсь час в нірвану, то сидять там сидьма-перечікують, коли в мене терпець урветься. Схід — тонкий лід, як у вас кажуть. До речі, твоє відкриття — теж одна з таких недолугих спроб.

ПЕТРО. Знов за своє? Ти й такого не вигадала...

СМЕРТЬ (*ображено*). Пхи... У мене, між іншим, теж є відкриття...

ПЕТРО. У тебе — відкриття? Радше — закриття. Не сміши!

СМЕРТЬ. Долю зневажати може кожний... В мене теж є відкриття! Наприклад, відкриття хвороби — це моя заслуга. Я зрозуміла, що не кожен готовий враз — у вогонь і полум'я! Декому треба підготуватися, зробити лад у душі. Отаке. Вже тоді я беру на себе тіло. Саме тому я придумала для нього — тіла — хворобу.

ПЕТРО. Маєш! Епохальне відкриття!

СМЕРТЬ (*не слухаючи його*). Коли я, голублячи, ніжно-ніжно, мало-помалу приручаю до себе нову душу, нове тіло, на якому я залишаю свої сліди-поцілунки... На вічну згадку.

ПЕТРО. О, аромат тління! Як поетично!

СМЕРТЬ. Саме так! Для кожного я складаю свої рими, вигадую ліричні порівняння, дарую легке дихання... Воно ж у мене легке? *(Дихає.)*

ПЕТРО. Ні-ні, не треба мені твого легкого...

СМЕРТЬ. Дарма. З кимось я свідомо розмежую себе у просторі й часі. Є клієнти, з якими треба працювати лише повільно, поступово, делікатно, крок за кроком, зав'язуючи на себе всі їхні життєві внутрішні зв'язки. Щоб дати їм можливість докладно все обміркувати, заналізувати. А з тими, що не люблять рефлексій, треба — зненацька! Одразу! Без зайвих балачок та вмовлянь. Як у пристрасті! У мене до кожного індивідуальний підхід. Декого взагалі важко спіймати. Вони повсякчас вислизають, за ними не встежиш. Таких хіба що уві сні можна заскочити. Набідуються, стражденні, приляжуть... І з ними разом. І йому добре, і мені менше клопоту. Але страх як не люблю оці ваші нововведення. Технічний прогрес! Техногенні катастрофи! Антиестетика! Колись для мене була, ну, просто золота доба. Смерті боялись, поважали, до неї ставились з пієтетом. Творчо. А зараз? Я з жахом думаю про часи, коли мені ще доведеться боятися вас — людей-монстрів.

ПЕТРО. Не будемо про сумне. Про вічне... Далєбі, жити вічно було б нудно.

СМЕРТЬ. Аби ти тільки знав, як це втомлює! Надто багато марноти. Нумо, за нас! Будьмо!

ПЕТРО. За нас! Будьмо!

П'ють, за розмовою обоє поступово сповзають під стіл, там продовжуючи спілкування.

СМЕРТЬ. Ну, все, мені час!

ПЕТРО. Зачекай! Зачекай! Який такий час? Ми ж про вічне. Так душевно сидимо... Чого тобі припекло? У нас ще є... І взагалі, тільки-но я почав щось відчувати... таке незвичне... Душа з тобою відпочиває.

СМЕРТЬ. Ні, вже час. Не вік же мені лясати з тобою точити.

ПЕТРО. Куди ти підеш? Ти вже... наклюкалась. Не приведи Господи, щось з тобою станеться, мені відповідати!

СМЕРТЬ. О, мій підступний друже! Ніхто ще мене так не пригощав, не спював! Навіть цей, як його, Христіан, ік, Андерсен... Той мене, казочками, казочками діймав.

ПЕТРО. А що? Він теж? Наш? Пра-пра-пра...?

СМЕРТЬ. ...щур. Все може бути. Але... щось мені пам'ять відібрало... Та й хитрун же ти! Але нічого в тебе не вийде! Я пригадала, навіщо приходила.

ПЕТРО. Згадала? І навіщо? Так нам було добре...

СМЕРТЬ. Даруй! Така наша доля. Мушу бути послідовною.

ПЕТРО. Для чого? Сама ж казала — ти за легке дихання, легковажність... Вип'ємо?

СМЕРТЬ. Не можу, бо буде хаос.

ПЕТРО. Ми щось придумаємо...

СМЕРТЬ. Нічого ти нового не придумаєш. Отож, твоє останнє слово. Ева чи Авва? Авва чи Ева? Авва-Ева, Ева-Авва?

ПЕТРО. Аве-Марія?

СМЕРТЬ. Досить жартів, я можу і розгніватись!

ПЕТРО. Чекай, чекай! У мене, здається, є ідея... Справді, цікава ідея! Хочу зробити тобі одну концептуальну пропозицію...

Затемнення.

Десь у лазничці Хор дівчат заводять «Аве Марію».

ФІНАЛ

Різдво. Яскраво вбрана ялинка. На столі високі свічки. За столом сидять Петро, Ева, Іван, Барбара. Біля їхніх ніг — Авва. Велике крісло спинкою до глядачів. Звучить музика.

ЕВА. Як добре, що ми всі разом! Як раніше! Таке свято!

ПЕТРО. Головне свято — це ти! (*Підводиться, підходить до Еви.*) Мадам, можна Вас запросити на таець?

ЕВА (*сяючи щасливою усмішкою*). Мені якось ніяково...

ПЕТРО. Не хвилюйся, їй теж треба ворушитися.

Коли Ева підводиться з-за столу, помітно, що вона «при надії». Петро з Евою повільно вальсують. До них долучаються Барбара з Іваном.

БАРБАРА. Я ніколи не думала, що все може так змінитися...

ІВАН. Про що ти не думала?

ПЕТРО. Боже, яка ти гарна! І чому я раніше...

ЕВА. Краще пізніше, ніж...

БАРБАРА. Ніколи не помічала, що вони така чудова пара...

ІВАН. Я ніколи й не сумнівався. А вони на якийсь час про це забули...

БАРБАРА. Може, ми теж пережили склероз почуттів?

ЕВА. Іван з Барбарою зібралися, нарешті, у во-
яж?

ПЕТРО. Ти сумуватимеш за ними?

ІВАН. Іноді я сумую за тим часом...

БАРБАРА. Коли міг мандрувати без мене...

ІВАН. До себе...

БАРБАРА. Навчиш і мене всіх цих нових методик... нових ванн... Інакше чого було повертатися?

ІВАН. Ти хотіла сказати — нірван? Так... Інакше чого було повертатися...

ЕВА. Гадаю, невдовзі мені взагалі не буде коли сумувати...

ПЕТРО. Сподіваюсь, для мене у тебе все — таки знайдеться час?

ЕВА. Хто зна...

БАРБАРА. Тобі треба бути рішучішим...

ІВАН. Можливо...

БАРБАРА. Не боятися кохання...

ІВАН. Ховаючись за дружбу... Але...

БАРБАРА (*раптом зупинившись*). Саме воно — але! Але — гоп (*І раптом робить щось несподіване, можливо, сігає на шпагат.*)

Всі заплодували.

ІВАН. Ти така кумедна, Барбаро, грайлива!

БАРБАРА. За кохання, за дружбу хочу випити!
За вибір і за але-алле!

Підіймають келихи.

ЕВА. Так, за кохання!

БАРБАРА. А мій вибір — не вибирати!

ПЕТРО. Що, зовсім? А як щодо червоного чи білого вина, віскі, чи...

БАРБАРА. І пива теж!

ЕВА. Мені трошки червоного...

Петро з Іваном відходять до бару приготувати коктейлі.

БАРБАРА. Як ти, любя? Добре почувашся?

ЕВА. Ніколи не почувалася такою щасливою...

БАРБАРА. Тобі скоро доведеться сутужно... Мамлюкові буде потрібна няня. Ми їдемо надовго, забіраю Івана від спокус... депресії або ще чогось. Він, відлюдник, щось собі намріяв... Це я до того, що не зможу тебе підтримати.

ЕВА. На Бога! За мене не хвилюйтесь! Я рада, що ви їдете.

БАРБАРА. Все одно треба когось... Якби не ця історія з Лялею, вона могла б допомогти, все-таки родичка.

ЕВА (*загадково*). Нічого не треба. У нас уже є няня. Дуже мила і серйозна бабуся. Уявляєш, сама прийшла до нас з якогось іншого приводу. Та й лишилася! Яюсь уподобали ми одне одному. Каже, що йде на пенсію, бо натрудилася, буде доглядати дитину і допомогати мені по господарству! Ні, нам таки пощастило! А Ляля — Бог їй суддя! Власне, вона непогана дівчина. Інакше б не зникла. Все-таки її замучило сумління. Бідолашна...

БАРБАРА. Казала я тобі, що ти надто довірлива... А зрештою...

ЕВА. Отож бо! Я ні про що не шкодую. Ще я рада, що Петро, нарешті, залишив свої химери про вічне життя на землі. Це, до речі, заслуга нашої майбутньої няні. Як їй вдалося його переконати, не знаю, але прокинувшись, я немов в інший світ потрапила. Петро — так змінився, наче йому зроблено щеплення любові. Справжнє диво!

БАРБАРА. Ще не будеш знати, куди від цього пойдіть... І все-таки трохи шкода... Я вже уявляла себе вічно молодою і гарною... Мрії, мрії... Хотіла в тебе спитати: де поділися ваші божевільні квартиранти? Без них так спокійно...

ЕВА. Сама не знаю. Коли прийшла та бабуся, у нашому домі оселилася злагода. Квартиранти десь зникли, кредитори — дали спокій. Ще один сюрприз — після смерті нашого далекого родича ми успадкували все його майно!

БАРБАРА. Бли-ск! Ш-ш-шикарно! А ви вже надумали, як назвете дитину?

ЕВА (після паузи). Її зватимуть Гердою.

З келихами повертаються Іван і Петро.

ПЕТРО. Хто тут згадує про Герду? (*Цілує Еву.*)

ІВАН (*подає келих*). Ось тобі вино, Ево.

ПЕТРО. Барбарі — її улюблену «Мері» (*Ставить келих.*) А мені — віскі. У тебе є, Іване?

ІВАН. Так, коньяк... То що, за нове життя?

БАРБАРА. Ні, не можна, ще наврочиш...

Крісло розвертається. Перед нами знайома літня пані з плетеними пінетками в руках.

СМЕРТЬ. Так-так! А про мене забули? Мemento морі, панове, мemento морі!

ПЕТРО. Перепрошую, склероз. Просто не хотіли турбувати. Ти так солодко хропіла. Тобі теж віскі з льодом?

СМЕРТЬ. Скільки я часу з вами, а ви ніяк не можете запам'ятати. Мені те, що з мигдальним смаком. Як це у вас називається?

ЕВА. Амарето!

СМЕРТЬ. От-от. Зробіть старенькій ласку! А то я можу відчути себе зайвою на вашому святі життя, так би мовити... Отак завжди — робиш людям добро, і жодної подяки, жодної крапельки уваги... Не шануйте мене, не любите ... *(Збирається плакати, гістає хусточку.)*

Усі кидаються її втішати. Іван приносить ще один келих. Петро, щоб залагодити конфліктну ситуацію, галантно пропонує їй руку, запрошуючи до танцю. Смерть, трохи манірно, як юнка, кокетливо підсмикнувши спідницю, витанцьовує з Петром на середину кімнати.

СМЕРТЬ. Ой, геть затанцював мене! Мої любі, мої милі, як я вас усіх..! *(Дзвонить мобільний.)* Слухаю! Замовлення приймаю! Давайте адресу... Так. *(Перехоплює докірливий погляд Петра.)* Ой, забула про нашу угоду... *(У слухавку.)* Ви помилилися номером... Мене, тобто її, тут немає...

З лазнички виступає Посольство Шіви. Готеса виносить кошіль з цуценятами. Десь за вікном Хор дівчат співає колядки.

Кінець

ЗМІСТ

<i>Олена Бондарева</i> ПЕРЕДНЄ СЛОВО.....	3
ТЕОРІЯ.....	5
<i>Ольга Чернівська</i> ТЕАТРАЛЬНИЙ РЕЦИПІЄНТ ЯК НАУКОВА ПАРАДИГМА.....	7
<i>Станіслав Росовецький</i> А ЧИ ПОТРІБНА НАМ ТЕПЕР ЕКЗИСТЕНЦІАЛЬНА ДРАМА?.....	19
<i>Оксана Когут</i> ПОЛІТЕЇЗМ ЯК МІСТИЧНА СТРУКТУРУЮЧА ГРА У СЮЖЕТНИХ АРХЕТИПАХ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДРАМАТУРГІЇ.....	24
<i>Борис Дабо-Ніколаєв</i> ЛЕГКЕ ДИХАННЯ СМЕРТІ У П'ЄСІ ОКСАНИ ТАНЮК «АВВА І СМЕРТЬ».....	40
<i>Людмила Бонгар</i> ЕКВІЛІБРИСТИКА МІЖ СМЕРТЮ І ЖИТТЯМ, АБО МОДЕЛЬ «ГЕРОЙ-ТРИКСТЕР» У ПОСТМО- ДЕРНІЙ ДРАМІ.....	68
<i>Ірина Корнієнко</i> ЧОЛОВІЧЕ І ЖІНОЧЕ У ПИСЬМІ ЯРОСЛАВА ВЕРЕЩАКА.....	76

Наталія Висоцька
ТРАДИЦІЯ ЯК ІННОВАЦІЯ: АКТУАЛІЗАЦІЯ
РАННІХ ТЕАТРАЛЬНО-ДРАМАТУРГІЧНИХ
ФОРМ У СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ
П'ЄСІ.....83

Наталія Малютіна
КАТЕГОРІЯ ЧАСОВОСТІ У ДРАМАТИЧНІЙ
ДІЇ П'ЄСИ Л. ЧУПІС «ТАНЦІ ГОНЧАРНОГО
КОЛА».....95

Анна Вишневецька
ПОСТНЕВРОТИЧНИЙ ДИСКУРС У П'ЄСІ
ЛІДІЇ ЧУПІС «ТАНЦІ ГОНЧАРНОГО
КОЛА».....105

Роман Дзик
ЧИ Є ЕКЗИСТЕНЦІЙНОЮ П'ЄСА ЛІДІЇ
ЧУПІС «ТАНЦІ ГОНЧАРНОГО КОЛА»?.....115

Олена Бондарева
НОВІТНЯ УКРАЇНСЬКА ДРАМАТУРГІЯ ЯК
ВІДКРИТА НЕЛІНІЙНА ДИНАМІЧНА
СИСТЕМА.....124

КРИТИКА.....163

Ірина Добронравова
СПРОБА ВДАЛАСЬ.....165

Олена Левченко
ТЕАТР ПІД ОРУДОЮ «МИШКИ»З ДОСВІДУ
РЕАЛІЗАЦІЇ «МЕРЕЖЕВОГО» ПРОЕКТУ
«ХОЗАРСЬКИЙ СЛОВНИК, АБО РЕКВІЄМ ЗА
ТЕАТРОМ».....171

МАЙСТЕР-КЛАС.....207

Олег Драч
НОТАТКИ ПРО ТВОРЕННЯ ЯК ПРОЦЕС.....209

KLIM
ШЛЯХ ДО НОВОГО ТЕАТРУ: АВТОРСЬКИЙ
ПРОЕКТ.....224

ПРЯМА МОВА.....239

Олег Драч
БЕСІДИ З МАЙСТРОМ.....241

ВІЛЬНА ЗОНА.....269

Слав. Ко-Ко
ДУША МОЯ ЗІ ШРАМОМ НА
КОЛІНІ.....271

Оксана Танюк
АВВА І СМЕРТЬ.....

Випусковий редактор

Вікторія Селіванова, науковий співробітник НЦТМ
імені Леся Курбаса

Редактори-упорядники

Віктор Собіянський, вчений секретар НЦТМ ім. Леся Курбаса

Коректор

Таїсія Тацій

Макет і верстка

Костянтин Стрілець

В оформленні використана робота С. Маслобойщикова

Курбасівські читання: наук. вісник / Нац. центр театр. мистец.
ім. Леся Курбаса; редкол.: Н. Корнієнко (голова) [та ін.]. — К.:
[НЦТМ ім. Леся Курбаса], 2006.

№ 3. ч. 2: Екзистенційний локус у новітній українській
драматургії / ред.-упоряд. В. Собіянський. — 2008. — 386 с. —
ISSN 1997-8642

Віддруковано у Національному центрі театрального мистецтва
імені Леся Курбаса. Ум. друк. арк. 12. Наклад 300 прим.